

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองม่วง
หมู่ที่ 3 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางจุฑาพร ศรีสวัสดิ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2545

ISBN.....

บทคัดย่อ

จุฑาพร ศรีสวัสดิ์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองม่วง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองระเวียง อำเภอ
เมือง
จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติศักดิ์ เกิดประสพ, 161 หน้า

ISBN :

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านหนองม่วง หมู่ที่ 3 มีวัตถุประสงค์ในการ
ประเมินเพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัด
ตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือไม่ ซึ่งมีวิธีการประเมิน โดยใช้รูปแบบการประเมิน
เชิงระบบ ที่เรียกว่า ชิพป์โมเดล (CIPP Model) นำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ในส่วนของ
การเก็บข้อมูล เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. ต่างๆ จากการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน จาก
การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ซึ่ง เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือ แบบรายงาน
บร.1 – บร.12 สำหรับประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกอง
ทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน และประชากรในชุมชนหมู่บ้านหนองม่วง หมู่ 3 จากนั้นจึงนำข้อมูลมาทำ
การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งโดยการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองม่วง หมู่ 3 สรุปได้ว่าการดำเนินงานของ
กองทุนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้แก่
เงินกองทุนช่วยให้เกิดการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ และจัดสรรประโยชน์สู่สมาชิก คณะกรรมการ
กองทุนหมู่บ้านมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูก
ต้อง สมาชิกในชุมชนมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเองได้เป็นส่วนมากแต่ก็ต้องการความช่วยเหลือ
เหลือจากทางราชการอยู่ด้วย เศรษฐกิจในชุมชนได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน มีการเกิดองค์กร
เครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ และได้ทราบถึงความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน คือ คนใน
ชุมชนมีความสามารถในการประกอบอาชีพ มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมและในชุมชนควรปลอดภัย
เสถียร ปลอดภัยการพนัน มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

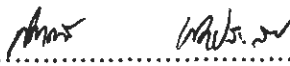
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....จุฑาพร ศรีสวัสดิ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ดร. กิตติศักดิ์
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

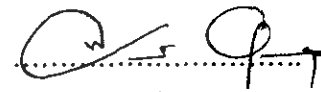
หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เกิดประสพ)

กรรมการการสอบ

.....
(อ. พีระพงษ์ อุچارสกุล)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....ปี พ.ศ. 2545

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี ผู้จัดทำสารนิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณบุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินการจัดทำสารนิพนธ์ อาทิเช่น

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เกิดประสพ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และ อ.พีระพงษ์ อุซารสกุล คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์
 - ผู้อำนวยการ ชวณู จันทร์บุรี อาจารย์นิเทศก์ที่ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานในพื้นที่
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำปรึกษาแนะนำทางด้านวิชาการ
 - คุณสะอาด สุวรรณเทพ และพัฒนาชุมชนอำเภอทุกท่านที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และอำนวยความสะดวกในการจัดหาเอกสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ และขอขอบคุณพ่อแม่พี่น้องในหมู่บ้านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อย่างมีไมตรีจิตยิ่ง
 - บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองระเวียงทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง
- ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ประสบความสำเร็จในชีวิต

จุฑาพร ศรีสวัสดิ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ภูมิหลัง.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	3
4. วิธีการดำเนินการ	7
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน	7
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	8
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	9
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	10
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	13
4. การขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	14
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	15
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	17

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

7. การประเมินโครงการรูปแบบการประเมินชีพม์โมเดล	19
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการ จัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	22
9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ.....	23
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ.....	33
1. วิธีการประเมินโครงการ	33
2. ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง	34
3. ตัวแปร ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน.....	35
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....	41
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	43
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	44
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	44
2. ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม.....	51
3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจ.....	54
4. ผลอื่นๆที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	55
5. สรุปการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	55
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	58
1. สรุป	58
2. อภิปรายผล.....	59
2. ข้อเสนอแนะ.....	61

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. แผนภาพความคิดพื้นฐานการประเมินของสต๊าฟเฟิลบีม.....	19
2. แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจ ของสต๊าฟเฟิลบีม.....	21
3. แผนภาพแสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง.....	36

บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลัง

นับย้อนไปเมื่อปี 2540 ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งไม่เพียงแต่ประชาชนในเมืองใหญ่เท่านั้น แต่ประชาชนในชนบทก็ต่างประสบกับปัญหาดังกล่าวทั้งสิ้น ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบให้เกิดการว่างงาน เนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจประสบกับปัญหาการขาดทุนไม่สามารถอยู่ได้ และผู้ที่ว่างงานก็พากันกลับไปสู่วิถีชีวิตเดิมของตนเอง และก่อให้เกิดปัญหาความยากจนของประชากรส่วนใหญ่ ซึ่งประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ รัฐบาลจึงมีนโยบายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น ซึ่งมี พ.ต.ท.ดร. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีและถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่ง เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มการแก้ไขปัญหา โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท โดยมอบหมายมีการบริหารจัดการเงินกองทุนเองโดยหมู่บ้าน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็กรวมครัวเรือน โดยอาศัยภูมิปัญญาและศักยภาพของประชาชนในพื้นที่สำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้

เพื่อจะทราบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด จึงสมควรมีการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยนักศึกษาลักษณะบูรณาการปริญญาตรีบัณฑิต ที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านหนองม่วง หมู่ 3 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้จัดตั้งกองทุนพร้อมกับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว ซึ่งการเขียนเรียบเรียงการประเมินในรูปแบบของ "สารนิพนธ์" ฉบับนี้ เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่น และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

2.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านหนองม่วง หมู่ 3 บรรลุตามวัตถุประสงค์ ของกองทุน 5 ข้อหรือไม่

2.1.1 บ้านหนองม่วงมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนหรือสวัสดิภาพของสมาชิก

2.1.2 บ้านหนองม่วง หมู่ 3 มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2.1.3 บ้านหนองม่วง หมู่ 3 มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา มีการเสริมสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4 เศรษฐกิจของบ้านหนองม่วง หมู่ 3 ได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันแบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

2.1.5 ประชาชนในบ้านหนองม่วง หมู่ 3 มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 2.1 มีอะไรบ้าง

2.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้

2.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านหนองม่วง หมู่ 3

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า "ชิฟฟ์โมเดล" (CIPP Model) เป็นแนวคิดรูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebean) ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่ารูปแบบการประเมินแบบชิมที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินบริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน

3.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินตามเหมาะสมความพอเพียงของทรัพยากร

3.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ

3.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

เมื่อนำรูปแบบของชิฟฟ์ โมเดลมาประยุกต์ใช้กับองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านสามารถแสวงหารายละเอียดได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หน่วย การ ประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
ระดับหมู่บ้าน	C1=ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน	I1=นโยบายรัฐบาล	PC1=การจัดระเบียบกองทุน (ทุกระดับ)	PD1=จำนวนสมาชิกกองทุน
	C2=สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	ส่วนกลาง (ปรัชญา วัตถุประสงค์หลัก)	PC2=การจัดทำเอกสารเพื่อขอขึ้นทะเบียนกองทุน	PD2=จำนวนผู้ได้เงินกู้
	C3=สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน	ประเภทการประเมินความพร้อม ระดับ (ต่าง ๆ)	PC3=ระบบบัญชีกองทุน	PD3=ยอดเงินที่ให้กับผู้ชำระเงินกู้
	C4=วัฒนธรรมประเพณี	I2=การประชาสัมพันธ์ (ระดับประเทศ /ระดับจังหวัด/ระดับอำเภอ)	PC4=กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน	
	C5=โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ	I3=คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ	PC4.1=การรับสมัคร	
	C6=ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	I4=คณะกรรมการกองทุน (การได้มา, คุณสมบัติ)	PC4.2=การหมดสภาพ	
	C7=โครงการพัฒนาที่ผ่าน มา		PC4.3=ประเภทสมาชิก	
	C8=ความเข้มแข็งของชุมชน		PC4.4=การทำทะเบียนสมาชิก	

(ตารางที่1) ต่อ

หน่วย การ ประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P

I5=การเตรียมความ

PC5=กิจกรรม

พร้อม/สร้าง

เกี่ยวกับการ

ความรู้ความเข้าใจ

ผู้เงินกองทุน

ใจให้แก่คณะ

PC5.1=ขั้นตอน

กรรมการกอง

การขอกู้

ทุนและชาวบ้าน

PC5.2=การคัด

I6=เงินกองทุน 1 ล้าน

เลือกผู้กู้

I7=เงินทุนสะสมอื่นๆ

PC5.3=การโอน

ตามระเบียบฯ

เงินให้ผู้กู้

หมวด 6 ข้อ 23

PC5.4=การรับ

(2-8)

ชำระหนี้

I8=บัณฑิตกองทุน

PC6=การส่งเสริม

หมู่บ้าน

การใช้เงินกู้

PC6.1=การแนะนำ

วิธีทำธุรกิจ

PC6.2=การช่วยเหลือ

ตลาด

PC7=การตรวจสอบ

การใช้จ่ายเงินกู้

PC8=การจัดทำราย

งานของคณะ

กรรมการและ

เผยแพร่ผล

ดำเนินงาน

(ตารางที่ 1) ต่อ

หน่วย การ ประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P

PC9=การจัดสรรผล

ประโยชน์

PC10=การสร้าง

เครือข่ายการ

เรียนรู้โดย

นักศึกษาของ

ทุนและกิจ-

กรรมอื่นๆ

ระดับรายบุคคล	C9=อาชีพเดิม (หลักและรอง)	I9=จำนวนเงินกู้ที่ ได้รับอนุมัติ	PC11=การใช้จ่าย เงินกู้	PD12=ผลที่ได้ ตามวัตถุประสงค์
	C10=สมาชิกใน ครอบครัว	I10=จำนวนเงินลง ทุนนอกเหนือ	PC12=การหาความ รู้เพิ่มเติม	ของการกู้
	C11=สภาพการอยู่ อาศัย	I11=วัตถุประสงค์ การกู้เงินตาม	PC13=การหาตลาด	PD12.1=ผล
	C12=รายได้ของ ครอบครัว	โครงการ	PC14=การทำบัญชี ใช้จ่ายเงิน	โดยตรง
	C13=หนี้สินของ ครอบครัว	I12=สถานที่, วัสดุ อุปกรณ์, วัสดุคิ		PD12.2=ผล
		I13=ความรู้และ ทักษะในการ		โดยอ้อม
		ประกอบอาชีพ		
		I14=จำนวนแรงงาน		

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของหมู่บ้านหนองม่วง หมู่ 3
- ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านของบ้านหนองม่วง หมู่ 3 ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่
- ขั้นที่ 3 ใช้ชีพีชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจาก บร. 1 - 12 บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
- ขั้นที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4
- ขั้นที่ 6 ลงมือเขียน บทที่ 1, 2, 3, 4, 5 บรรณานุกรม และภาคผนวกจนสมบูรณ์ตามแนวทางที่กำหนดของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษารั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของบ้านหนองม่วง หมู่ 3
2. ได้ทราบและมีความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านหนองม่วง หมู่ 3
3. ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านฯ และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชนของบ้านหนองม่วง หมู่ 3
4. ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีเป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษา หมู่บ้านหนองม่วง หมู่ที่ 3 ทั้งที่เป็นนโยบาย หลักการ ระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมินและหลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปได้เป็น 9 ด้าน ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. แบบคิดตามสังเกตกรณีคัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการ แบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model)
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
 - 9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
 - 9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน
 - 9.3 เครื่องมือองค์การการเรียนรู้
 - 9.4 ประชาคม
 - 9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน
 - 9.6 ธุรกิจชุมชน
 - 9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก เป็นการเสริมสร้างกระบวนการพิจารณาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 9 ประการ คือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. การบริหารการจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
3. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
4. การติดตามการประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน
5. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
6. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยภูมิปัญญาของตนเอง
7. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
8. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
9. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาอาชีพโดยพื้นฐาน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
2. ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
4. เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแต่ละชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม
5. ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

(รายละเอียดสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก)

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ให้มีคณะกรรมการคนหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทป. ประกอบด้วย

- นายกรัฐมนตรี หรือ รองนายกรัฐมนตรี	เป็น	ประธาน
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	เป็น	รองประธานคนที่ 1

- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็น รองประธานคนที่ 2
 - รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็น รองประธานคนที่ 3
 - ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เป็น กรรมการ
 - เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็น กรรมการ
 - ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็น กรรมการ
 - ปลัดกระทรวงการคลัง เป็น กรรมการ
 - ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็น กรรมการ
 - ปลัดกระทรวงพาณิชย์ เป็น กรรมการ
 - ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เป็น กรรมการ
 - ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เป็น กรรมการ
 - เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็น กรรมการ
 - ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน เป็น กรรมการ
 - ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็น กรรมการ
 - ผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่เกิน 10 คน เป็น กรรมการ
 - เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็น กรรมการและเลขานุการ
2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้
3. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ
- 3.1 ตาย
 - 3.2 ลาออก
 - 3.3 เป็นบุคคลล้มละลาย
 - 3.4 คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
4. การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด
5. คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้
- 5.1 กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและกองทุน
 - 5.2 กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน

5.3 จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

5.4 กำหนดแผนงานและออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน

5.5 ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน

5.6 ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน

5.7 แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

5.8 ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

5.9 เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

5.10 รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

5.11 ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

6. การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 4. มาใช้กับการประชุมคณะวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการโดยอนุโลม

7. ให้คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ได้เบี่ยงประชุม ค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกา เบี่ยงประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวดที่ 2

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

8. ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

9. สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 9.1 ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 9.2 ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการ
- 9.3 ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- 9.4 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- 9.5 ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- 9.6 จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- 9.7 พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน
- 9.8 ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 9.9 ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- 9.10 รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 9.11 ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติของที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดมีความผิดแต่การกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน ซึ่งมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
(รายละเอียดสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก)

4. แบบขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การสร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ต้องช่วยกันบริหารจัดการโดยประชาชนเพื่อประชาชนของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ร่วมกันดำเนินการ เริ่มจากการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

2. เลือกสรรคนดีเป็นคณะกรรมการกองทุน ทุกคนต้องพร้อมที่จะร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกกันเอง และตามช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กำหนด เลือกคนดี มีความรู้ ประสบการณ์

3. ความพร้อมในการจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและประชาชนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการบริหาร โดยความเห็นชอบ

4. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อจัดทำระเบียบ ข้อบังคับหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกต้องร่วมกันดำเนินการตามกติกาที่วางไว้ เช่น การรับสมาชิก การระดมทุน การจัดทำบัญชี การจัดระบบตรวจสอบ การมอบหมายภาระกิจและความรับผิดชอบของคณะกรรมการและอื่น ๆ ต้องพร้อมในการจัดตั้งกองทุน

5. การขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาล เมื่อกองทุนได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว ต้องมีความพร้อมในการขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีการขอขึ้นทะเบียนกองทุนพร้อมกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง และมีการเปิดบัญชีกับธนาคารเพื่อรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาลต่อไป

(รายละเอียดสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก)

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลมีนโยบายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดการระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง โดยในครั้งนี้รัฐได้จัดสรรงบประมาณให้ทางหมู่บ้านมาทำการบริหารและจัดการเป็นจำนวน 1 ล้านบาท

เพื่อให้การดำเนินการจัดตั้งเงินกองทุนหมู่บ้านเกิดประโยชน์ต่อชุมชนและทุกครัวเรือนในหมู่บ้านหนองม่วง หมู่ที่ 3 หมู่บ้านจึงได้ดำเนินการร่างระเบียบว่าด้วยเงินกองทุนหมู่บ้านขึ้น เพื่อ

ใช้เป็นกฎระเบียบ สำหรับการปฏิบัติของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน อันจะทำให้เงินกองทุนของหมู่บ้านมั่นคงและยั่งยืน อันจะส่งเสริมให้เศรษฐกิจของครัวเรือน หมู่บ้าน และประเทศชาติ คีงงขึ้นในอนาคต

1. ที่ตั้ง

ที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้านอยู่ที่บ้านหนองม่วง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2. วัตถุประสงค์

ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านของบ้านหนองม่วง หมู่ 3 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อช่วยเหลือชุมชน ให้มีรายได้เลี้ยงครอบครัวและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
2. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก ออกผลจัดเป็นกองทุนสวัสดิการ
3. เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ ด้วยวิธีการถือหุ้นการฝากเงินสัจจะและเงินรับฝาก
4. เพื่อการส่งเสริมอาชีพอย่างยั่งยืน เสริมสร้างหมู่บ้านให้เป็นชุมชนเข้มแข็ง
5. เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี ในด้านจิตใจและคุณธรรมที่ดี เช่น มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว รู้รักสามัคคี มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน

6. เพื่อส่งเสริมเยาวชนในด้านกีฬาเพื่อให้ห่างไกลยาเสพติด

3. แหล่งที่มาของกองทุน

1. เงินค่าธรรมเนียมแรกเข้าของสมาชิก
2. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝากอื่น ๆ
3. เงินค่าหุ้นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

4. คุณสมบัติของสมาชิก

1. เป็นบุคคลที่พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองม่วง หมู่ที่ 3 เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนการจัดตั้งกองทุน
2. เป็นผู้ที่มิมีสัญชาติต่าง มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นด้วยกับหลักการของกองทุนและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน

4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
5. ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต บุคคลไร้ความสามารถหรือสติฟั่นเฟือน
6. เป็นผู้ที่อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์กองทุนเป็นสำคัญ
7. มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้น ๆ ละอย่างน้อย 1 หุ้นเท่ากัน หุ้นละ 20 บาทต่อ

เดือน

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

1. ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการ เสียค่าธรรมเนียมราย
ละ 50 บาท
2. ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 4. สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิก
ตามวันและเวลาที่คณะกรรมการกำหนด
3. คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก โดย
ชอบธรรม
4. สมาชิกทุกคนต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

1. ตาย
2. ลาออกและได้รับอนุมัติแล้ว
3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือนหรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
4. ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้ร่วมประชุม
5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความ
ช่วยเหลือหรือไม่ร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าประการใด

(รายละเอียดสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก)

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ที่คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยกู้ยืม
เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท
ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้อย่างใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ให้คณะ

กรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉินให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

2. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารทราบโดยเร็ว

3. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

4. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีตประเพณี และสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

5. ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ทำสัญญา การชำระคืนเงินกู้หรือเงินทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งเงินเดือน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

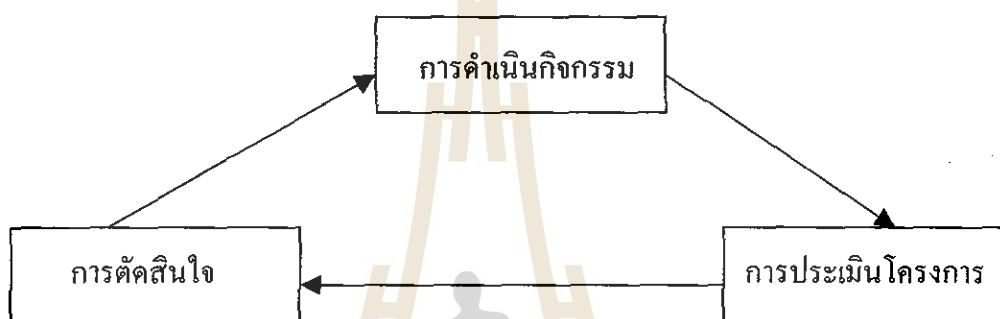
6. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอน สำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

7. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้ นำเงินไปใช้ในกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที ซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามที่สมาชิกลงมติห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลา 2 ปี

(รายละเอียดสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก)

7. หลักการประเมินโครงการ แบบซิฟพีโมเดล (CIPP Model)

แนวคิดและรูปแบบการประเมินซิฟพีของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

แผนภาพที่ 1 ความคิดพื้นฐานการประเมินพื้นฐานของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ

- ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
- ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศเพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินแบบซิฟพี (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

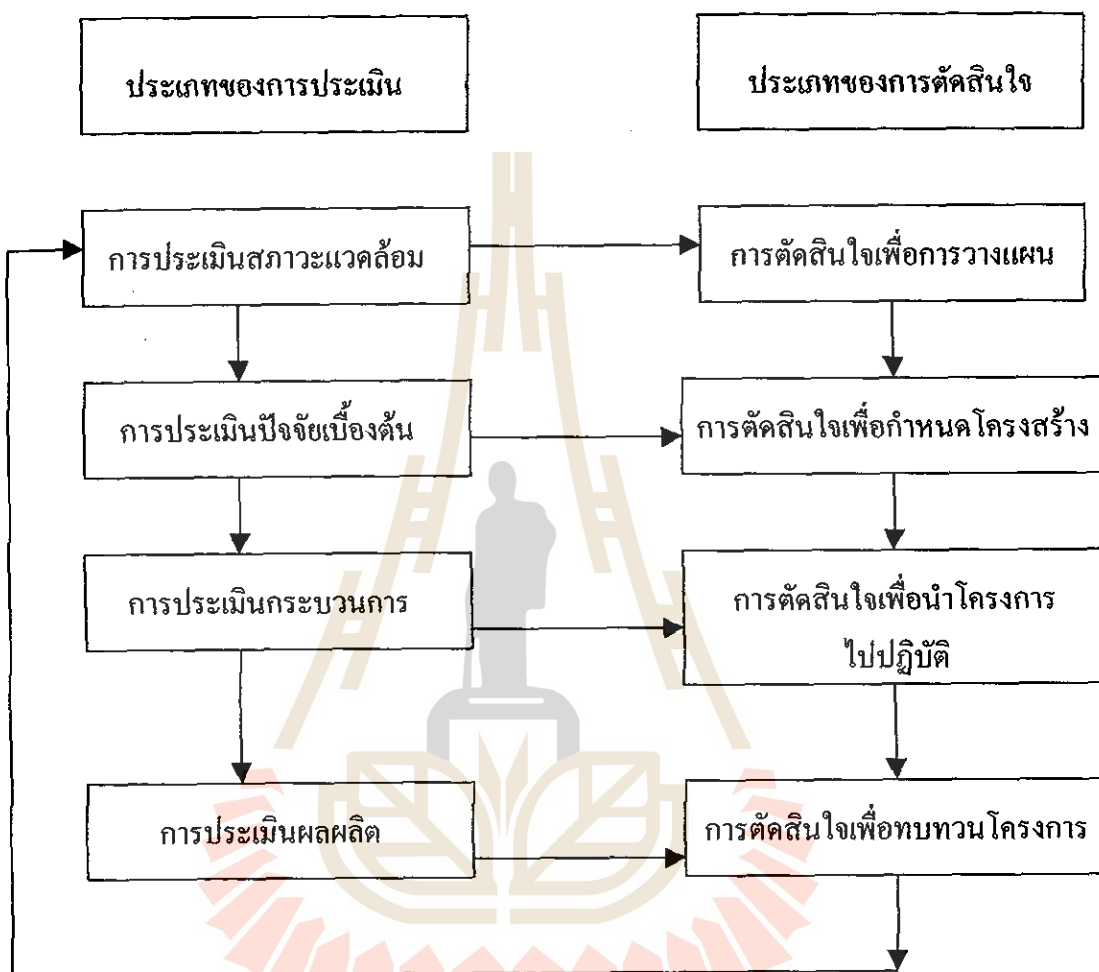
1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้โดยการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

และสถาปัตยกรรมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสถาปนิก

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบซัพพอร์ทโมเดล ดังกล่าวแล้ว

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษาบัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิจยนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท
3. เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง
4. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ระยะเวลาในการดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ จำนวน 74,881 คน เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมและปฏิบัติงาน ระยะเวลา 10 เดือน (ธันวาคม 2544 – กันยายน 2545)
2. บัณฑิตจะปฏิบัติงานในพื้นที่ที่รับผิดชอบ 5 วันต่อสัปดาห์ มีอาจารย์สอนเสริมเดือนละ 2 วัน
3. บัณฑิตจะได้รับทุนการศึกษาเป็นรายเดือน เดือนละ 6,360 บาท ระยะเวลา 10 เดือน และต้องจ่ายค่าเรียนเดือนละ 600 บาท โดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่จะเป็นผู้จ่ายทุนการศึกษาให้นักศึกษาในแต่ละเดือน

บทบาทหน้าที่ของนักศึกษา

1. ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ
2. ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุน
3. ส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุนให้มีประสิทธิภาพ

เป้าหมายการส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คือ ให้การดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพ ผู้กู้เงินจากกองทุนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ และชุมชนเกิดความเข้มแข็ง โดยมีกลุ่มองค์กรเพิ่มขึ้น มีเครือข่ายการเรียนรู้ สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นกระบวนการขั้นต้นของการวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตของตน นอกจากนั้นหลังจากที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์และแผนงานรวมกัน และปฏิบัติตามแผนงานของโครงการดังกล่าวร่วมกันแล้ว ยังมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการบริการ รวมทั้งมีส่วนในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นไปโดยทางตรง คือ ได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยตนเอง

การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผนการตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่นการบริหารการจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากโครงการ โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

1. ประชาชนไม่ค่อยสนใจเข้าร่วมประชุม หรือไม่เห็นความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมและออกความคิดเห็น
2. ประชาชนเบื่อหน่ายต่อการมีการจัดประชุมขึ้นบ่อย ๆ เพราะประชาชนบางรายอาจมีธุระหรือต้องไปทำงาน
3. ประชาชนส่วนหนึ่งไปทำงานต่างถิ่น ไม่ได้อยู่ในภูมิลำเนาของตนเอง
4. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนา แต่ไม่กล้านำเสนอ

แนวทางแก้ไขปัญหา

1. สร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้แก่ประชาชน
2. ส่งเสริมให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ
3. กระตุ้นให้ประชาชนได้มีการออกความคิดเห็นในที่ประชุม และช่วยกันสรุปข้อคิดเห็นของประชาชน

9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน

ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

1. สมาชิกชุมชนมีความเชื่อมั่น ในศักยภาพของตนและชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง
2. สมาชิกของชุมชนมีจิตสำนึกการพึ่งตนเอง เอื้ออาทร รักและห่วงใยซึ่งกันและกัน อีกทั้งพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนและชุมชน
3. สมาชิกชุมชนเลือกกำหนดผู้นำชุมชน ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และผู้แทนชุมชนมีหลากหลายด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

4. มีกระบวนการชุมชนที่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องเป็นวิถีของชุมชนซึ่งขับเคลื่อนโดยผู้นำองค์กรชุมชนในลักษณะเปิดกว้าง โปร่งใสและมีการแสดงความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ สำหรับสมาชิกทั้งหมด

5. สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ คำนึงงาน ติดตามประเมินผลการแก้ปัญหา และการพัฒนาชุมชนผ่านกระบวนการของชุมชน

6. สมาชิกของชุมชนเกิดการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมเป็นกระบวนการของชุมชน

7. มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุก ๆ ด้านของชุมชนที่มุ่งการพึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุก ๆ คน และหวังผลการพัฒนาที่ยั่งยืน

8. การพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนมีความสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด ไม่ใช่การพึ่งพาตลอดไป

9. มีเครือข่ายความร่วมมือกับการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้าน ชุมชนอื่น ๆ ท้องถิ่น ภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการและอื่น ๆ ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ยังสามารถกล่าวถึงลักษณะของชุมชนเข้มแข็งอีก 4 ประการ คือ

1. เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
2. เป็นชุมชนที่รู้จักจัดการตนเอง
3. เป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ
4. เป็นชุมชนที่มีสันติภาพ

ปัญหาความเข้มแข็งของชุมชน

1. ประชาชนบางส่วนขาดความสามัคคีกัน มีความคิดเห็นไม่ตรงกันขัดแย้งกันเองภายในชุมชน
2. ผู้นำชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจในบางเรื่อง
3. ชุมชนต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกมากเกินไป ทำให้ไม่สามารถพึ่งตนเองได้
4. สมาชิกในชุมชนไม่มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองได้
5. ชาวบ้านไม่ค่อยศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

แนวทางในการแก้ไขปัญหา

1. กระตุ้นให้ประชาชนมีความรัก ความสามัคคี ให้เหตุผลในการตัดสินใจร่วมกัน
2. จัดการอบรมและดูงานให้แก่ผู้นำชุมชนและประชาชนที่สนใจ
3. ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้
4. ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง ว่าตนเองมีความสามารถทำงานพัฒนาเรื่องต่างๆ ได้

ประชาคม

ประชาคม เป็นการร่วมกันของสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนด้วยตนเอง เช่น การแก้ไขปัญหาชุมชน การวางแผนพัฒนาชุมชน การกำหนดข้อตกลงร่วมกัน โดยกระบวนการ การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีวัตถุประสงค์หรือสนใจในเรื่องเดียวกันเป็นการรวมตัวกันตามสถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น โดยไม่มีใครสั่ง สมาชิกที่มาร่วมกันมีส่วนร่วมกันคิดร่วมกันตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมกันรับผิดชอบอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย และศีลธรรมอันดีงามของสังคม ทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีความรัก ความเอื้ออาทร ผูกพันต่อกันด้วยความรู้สึกนึกคิดในความเป็นเจ้าของชุมชน คำว่าประชาคมนี้นี้มีท่านผู้มีความรู้หรือนักวิชาการบางท่านอาจจะเรียกว่า “ประชาสังคม” ซึ่งอยู่ในความหมายคล้ายคลึงกัน ซึ่งประชาคม หรือประชาสังคม จะมีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และมีอยู่ 2 ลักษณะคือ

1. อย่างเป็นทางการ โดยการจัดเวทีหรือการจัดประชุม
2. อย่างไม่เป็นทางการ เช่น การสนทนาของคนกลุ่มเล็ก ๆ ในสถานที่ใดที่หนึ่ง

ปัญหา

1. สมาชิกในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม
2. สมาชิกในชุมชนเกิดความเบื่อหน่ายต่อการประชุมบ่อย ๆ ครั้ง
3. สมาชิกในชุมชนไม่กล้าแสดงออกความคิดเห็นในการเข้าร่วมประชุม
4. การประชาคมบางครั้งเรื่องที่น่ามาพูด ได้ข้อมูลที่ผิดพลาดหรือไม่ถูกต้องทำให้ผู้ที่ได้รับฟังได้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องด้วย

แนวทางแก้ไข

1. กระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการประชาคมและสร้างจิตสำนึกในการร่วมทำประชาคมว่ามีความสำคัญมาก
2. ในการทำประชาคมแต่ละครั้งจะต้องกระตุ้นเพื่อให้สมาชิกกำหนดบทบาทโดยการแสดงออก แสดงความคิดเห็นในการประชุมแต่ละครั้ง
3. ในการประชาคมแต่ละครั้ง เรื่องที่จะนำมาทำการประชุมหรือประชาคมจะต้องเป็นเรื่องที่มีเอกสารอ้างอิง

เครือข่ายการเรียนรู้

ในด้านของการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ได้กำหนดให้มีเครือข่าย การเรียนรู้ ระดับเขต 13 เครือข่ายที่มีจังหวัด 13 จังหวัดเป็นแกนนำของเครือข่าย รวมเครือข่ายของกรุงเทพมหานคร อีก 1 เครือข่าย รวมเป็น 14 เครือข่ายการเรียนรู้ สิ่งที่ต้องมีความเข้าใจในที่นี้คือ การทำงานของเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นอย่างไร ชุมชนในจังหวัดต่าง ๆ จะได้รับประโยชน์จากการสร้างเครือข่าย การเรียนรู้ระดับเขตอย่างไร และอะไรคือเรื่องที่จะนำมาเรียนรู้กัน

หลักการ

แผนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนฯ จะดำเนินการทุกหมู่บ้าน /ชุมชนในระดับท้องถิ่นทั่วประเทศ ใช้แนวทางผนึกกำลังกันเป็นกลุ่ม และการวางแผนร่วมกับชุมชนท้องถิ่นระดับฐานล่างที่สุดเป็นหลักดำเนินการงาน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระดับเขต เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ไม่ใช่การจัดตั้งองค์กร หรือ โครงสร้างใหม่และจังหวัดแกนนำไม่ใช่พื้นที่ทดลองหรือต้นแบบสำหรับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต

ประเด็นที่ชุมชนเรียนรู้ร่วมกัน

1. แนวทางแก้ไขปัญหาคอขวดอุปสรรคช่องว่าง และข้อจำกัด ที่สกัดกั้นหรือขัดขวางกระบวนการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต
2. วิธีการปฏิบัติที่ทำให้บังเกิดผลดีที่สุดในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยเฉพาะวิธีการที่ส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านสามารถดำเนินกระบวนการชุมชนได้อย่างราบรื่นและก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาที่ยั่งยืน

1. การพัฒนาที่ตัว “คน” จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน เพราะเมื่อคนมีความเจริญทางปัญญา สามารถจะสร้างความเจริญได้เอง นับได้ว่าเป็นความเข้มแข็งของทั้งคนและของท้องถิ่นจะทำให้ท้องถิ่น ไม่ยั่งยืน

2. หลักการพัฒนา 10 ประการคือ

2.1 หลักช่วยเหลือตนเอง พึ่งตนเอง เป็นการพัฒนา “คน” เพื่อให้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนมากที่สุด จนก่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในตนเอง

2.2 สภาพที่เป็นอยู่ เป็นการพัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่แล้ว จึงใส่ปัจจัยนำเข้าไป เพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป จนเกิดการพัฒนาคคนและท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

2.3 การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพราะเป็นสิ่งใกล้ตัว ทำให้ชาวบ้านเกิดการพึ่งตนเองมากที่สุดและสามารถที่จะวางแผนการใช้ทรัพยากรที่พอดี

2.4 การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น

2.5 วัฒนธรรมและผู้นำท้องถิ่น จะต้องเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยให้ดำรงอยู่สืบต่อไป

2.6 ความมีประสิทธิภาพในการพัฒนาให้ได้ผลต้องจัดการในรูปของหนึ่งโครงการมีลักษณะเป็นหนึ่งหน่วยระบบ

2.7 การประสานงาน เป็นหน่วยงานของราชการและเอกชน จะต้องมีการประสานความร่วมมือในการทำงานทั้งนี้เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของกระบวนการพัฒนา

2.8 การทำงานเชิงรุก เป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนาหมู่บ้านอย่างตรงประเด็น

2.9 ความมีคุณธรรมและศิลปะ

2.10 การเชื่อมประสานด้านเวลา เป็นการพัฒนาโดยเชื่อมสถานภาพของท้องถิ่นในปัจจุบันเข้ากับเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่เหมาะสมกับการพัฒนาท้องถิ่น

3. วิธีการพัฒนา เป็นการลงมือปฏิบัติไปสู่เป้าหมายของการพัฒนา จึงมุ่งที่ตัว “คน” เป็นสำคัญ กระบวนการที่นำมาใช้ในการพัฒนาคคน ได้แก่ วิธีให้การศึกษาอบรม วิธีการทำงานกับกลุ่มคน วิธีพัฒนาแบบมีส่วนร่วมกล่าวคือ นักพัฒนาและผู้ถูกพัฒนาจะต้องร่วมกันตั้งแต่วางแผนและปฏิบัติงานกันอย่างใกล้ชิด เพื่อให้กระบวนการทำงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและวิธีทำงานกับหน่วยงานเป็นการส่งเสริมให้หน่วยงานเข้ามาช่วงท้องถิ่นในส่วนที่ขาด เพื่อให้ท้องถิ่นเกิดความเข้มแข็ง

ปัญหา

1. ประชาชน ไม่มีความคิดในการพัฒนาให้แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีบทบาทในการนำพัฒนาในทุกด้าน
2. ผู้ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนามักจะหือแท้ที่มองเห็นว่าชุมชนล้มสลายและขาดการมีส่วนร่วม และมักจะเป็นข้ออ้างว่าพัฒนาไม่ได้แน่นอน และพากันละทิ้งซึ่งทำให้ชุมชนนั้นขาดโอกาสที่จะมีผู้เข้าไปร่วมเป็นภาคีการพัฒนา
3. ชาวบ้านในชุมชนมักไม่กล้าแสดงออก แม้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม ทำให้การวางแผนการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ไม่สามารถประเมินผลได้ในทันที
4. ผู้นำหมู่บ้านตามกฎหมายมักไม่มีลักษณะเป็นผู้นำธรรมชาติ เช่น ในอดีตชาวบ้านมักให้ความยอมรับอย่างไม่จริงใจ ความร่วมมือในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหามีน้อย

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. ให้ชาวบ้านเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การเรียนรู้โดยการกระทำทุกวิถีทางให้ชาวบ้านเสนอภูมิปัญญาที่มีอยู่ในตัวเองออกมาให้ได้
2. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้มีความคิดเห็นร่วมกันในหมู่บ้านเพียงจำนวนหนึ่งก่อน เรียกว่า “กลุ่มสนใจ” ซึ่งกลุ่มจะขยายผลไปสู่การพัฒนาที่มากขึ้นต่อไปเอง
3. วิทยากรต้องกระตุ้นทำให้ชาวบ้านกล้าแสดงออกในความคิดเห็นต่างๆ ให้ได้ด้วยการชวนการดังกล่าว เพื่อให้ประเมินผลได้ทุกขั้นตอน ซึ่งจะช่วยให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการที่เหมาะสมได้อย่างต่อเนื่อง
4. ค้นหาผู้นำธรรมชาติที่มีบทบาทในการพัฒนาต่อไปให้ได้ และสร้างบทบาทให้เกิดขึ้นอย่างแนบเนียน ไม่เป็นการสร้างกลุ่มอำนาจขึ้นมาคู่กับคณะกรรมการหมู่บ้านแต่จะทำงานไปด้วยกันอย่างสอดคล้อง ซึ่งอาจหาได้โดยเร็วจากการประชุมแบบมีส่วนร่วม

ธุรกิจชุมชน

1. ธุรกิจชุมชน เป็นแนวทางพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เป็นส่วนสำคัญในการลดภาวะปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ระดับครอบครัว เช่น ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร ปัญหาโสเภณีเด็ก โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

- 1.1 หน่วยงานของรัฐ
- 1.2 หน่วยงานอาสาสมัครเอกชน
- 1.3 โครงการหลวง

1.4 บ้าน วัด โรงเรียน

2. ธุรกิจชุมชน คือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรม และ/หรือ ช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการเรียนรู้และการจัดการร่วมกันเพื่อดำเนินการในกิจกรรมการผลิต การแปรรูป การค้าและการบริการที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ลักษณะเด่นของธุรกิจ คือ เป็นธุรกิจขนาดเล็กมีความคล่องตัวในการบริหาร รายได้จากยอดขายไม่มากนัก ต้นทุนในการดำเนินการไม่มากนักในระยะเริ่มต้น การติดต่อ และการให้บริการลูกค้าเป็นไปอย่างใกล้ชิด การเริ่มต้นธุรกิจทำได้ง่าย ประเภทของธุรกิจชุมชน แบ่งออกได้เป็นธุรกิจการผลิต ธุรกิจการค้าปลีก ธุรกิจค้าส่งและธุรกิจบริการ นอกจากนี้ธุรกิจชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ กล่าวคือ เปิดโอกาสให้มีการประกอบการก่อให้เกิดการจ้างงาน ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

4. การสร้างจิตสำนึกการจัดการธุรกิจชุมชนทำได้โดยร่วมทำให้สังคมของท้องถิ่นมีการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเพิ่มขีดความสามารถให้คนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขีดความสามารถทางปัญญา ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และช่วยทำให้สังคมมีความสงบสุข รักใคร่กลมเกลียว ช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันเป็นการเพิ่มทุนทางสังคม

ปัญหาธุรกิจชุมชน

1. ประชาชนไม่มีความสามัคคีรวมกลุ่มกัน
2. ไม่มีความรู้ในการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย และการทำธุรกิจ
3. ประชาชนไม่มีจิตสำนึกในการจัดการธุรกิจชุมชน
4. ชุมชนไม่มีแหล่งเงินทุนในการทำธุรกิจ

แนวทางการแก้ปัญหา

1. กระตุ้นให้ประชาชนมีความร่วมมือกัน และชี้แนะให้เห็นความสำคัญของการร่วมกลุ่มอาชีพ
2. ให้ความรู้ในการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย และการประกอบธุรกิจ
3. สร้างจิตสำนึกการจัดการธุรกิจชุมชนโดยรวม
4. หาหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการทำธุรกิจ

ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

การบัญชี มีความหมายโดยสรุป คือ การบันทึกเหตุการณ์ทางการเงิน จัดหมวดหมู่ สรุปผล และแปลความหมาย ในการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะเน้นการจัดทำโดยอาศัยข้อเท็จจริงในการดำเนินกิจกรรมตามปกติ มากกว่าตามหลักวิชาการจะไม่มีคำว่า “เดบิต” หรือ “เครดิต” แต่ยังคงบันทึกตามหลักบัญชีในการจัดทำบัญชี ตามรูปแบบนี้ สิ่งที่จะจัดทำจะต้องให้ความสำคัญก็คือ หมวดหมู่ หรือประเภทบัญชี นั่นคือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำจะต้องสามารถแยกหมวดหมู่ หรือประเภทของบัญชี นั่นคือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำจะต้องแยกหมวดหมู่ หรือประเภทบัญชีได้ว่าอยู่ในหมวด ดังต่อไปนี้

หมวดหมู่ทางบัญชีสามารถจัดประเภทได้ทั้งหมด 5 หมวดคือ

1. หมวดสินทรัพย์
2. หมวดหนี้สิน
3. หมวดทุน (เงินกองทุน)
4. หมวดรายได้
5. หมวดค่าใช้จ่าย

สินทรัพย์ หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินได้ สินทรัพย์อาจมีรูปร่างต่าง ๆ กัน อาจมีตัวตน หรือไม่มีตัวตนก็ได้ สินทรัพย์ส่วนใหญ่ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ ครุภัณฑ์ เป็นต้น

หนี้สิน หมายถึง ภาระหรือพันธะผูกพันที่จะต้องชดใช้คืนในรูปของตัวเงินหรือตราสารทางการเงินในอนาคต หนี้สินที่มักพบได้แก่ เจ้าหนี้เงินกู้ เงินรับฝาก เป็นต้น

ทุน หมายถึง ทุนในที่นี้หมายถึงกองทุนที่ได้รับจัดสรรหมู่บ้านละ 1,000,000 บาท เงินกองทุนนี้จะเพิ่มขึ้นเมื่อกองทุนมีกำไรจากการดำเนินงาน ซึ่งจะสะสมอยู่ในบัญชีกำไรสะสม ดังนั้น ทุนจึงประกอบด้วย เงินกองทุนบวกกำไรสะสม

รายได้ หมายถึง รายได้จากกิจการดำเนินงานหรือเงินที่ได้รับและไม่มีภาระต้องจ่ายคืน เช่น รายได้ค่าธรรมเนียม ดอกเบี้ยเงินกู้ ดอกเบี้ยปรับ รายได้จากการขายปุย รายได้จากเงินบริจาค หรือเงินรางวัลต่าง ๆ ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร เป็นต้น

ค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน เช่น ค่าอาหาร และเครื่องดื่มในวันประชุม ค่ารถ ค่าเครื่องเขียนและแบบพิมพ์ ดอกเบี้ยจ่าย เป็นต้น

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การดำเนินกิจกรรมส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเงินสด หรือเงินฝากธนาคาร ดังนั้น จึงใช้บัญชีเงินสดหรือเงินฝากธนาคาร ดังนั้น จึงใช้บัญชีเงินสด หรือเงินฝากธนาคารเป็นกลไกเชื่อมโยงในการจัดทำบัญชี โดยการวิเคราะห์รายการจะอาศัยคำถาม

- รายการที่เกิดขึ้นมีผลทำให้เงินสดหรือเงินฝากธนาคาร เพิ่มขึ้นหรือลดลงเท่าไร
- เพิ่มขึ้นหรือลดลงเพราะอะไร

ปัญหา

1. คณะกรรมการกองทุน ขาดความเข้าใจในการทำบัญชี
2. ข้อมูลในบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน
3. ไม่มีผู้ตรวจสอบและประเมินผลการทำบัญชี การใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน

แนวทางการแก้ปัญหา

1. จัดอบรมให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีแก่คณะกรรมการกองทุน
2. ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีเป็นระยะ
3. ให้นำหน่วยงานของรัฐบาลจัดเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบทำบัญชีกองทุนแต่ละหมู่บ้าน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของบ้านหนองม่วง หมู่ 3 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวิธีการประเมินโครงการดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้สร้างแบบจำลองเพื่อใช้ในการประเมิน ได้แก่ Scriven, Stake และ Stufflebeam ซึ่งจะได้อธิบายโดยละเอียดลำดับต่อไป

1. รูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) ซึ่งสคริฟเวนได้สร้างแนวคิดผสมผสานระหว่างแนวคิดของไทเลอร์และครอนบาลเข้าด้วยกัน ซึ่งจำแนกการประเมินได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 การประเมินโดยยึดเป้าหมายเป็นหลัก ซึ่งจะเป็นการประเมินระหว่างดำเนินการและการประเมินผลรวม

1.2 การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่มุ่งเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้นแต่จะนำผลกระทบอื่น ๆ มาพิจารณาในการตัดสินคุณค่าด้วย

นอกจากนี้สคริฟเวนยังได้จำแนกการประเมินตามสิ่งที่ประเมินออก คือ การประเมินคุณค่าภายใน เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และการประเมินความคุ้มค่า เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการมีต่อผู้รับบริการจากโครงการ

2. รูปแบบการประเมินของสเตก (Stake's Concepts and Model of Evaluation) สเตกได้กล่าวถึงการประเมิน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลายแล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 มิติ คือ

2.1 มิติที่เป็นสิ่งนำ การปฏิบัติ และผลผลิต

2.2 มิติที่เป็นส่วนของการบรรยายสภาพที่เกิดขึ้นจริงที่สามารถสังเกตได้ และการตัดสินใจเชิงปริมาณ

3. รูปแบบการประเมินชิปของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) ได้กำหนดการประเมินออกเป็น 4 ประเภท และได้ประยุกต์ใช้กับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของบ้านหนองม่วง ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้กู้) คือ

3.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ คือ การประเมินสภาพทั่วไปของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร คือ การประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งหมดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

3.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ คือ การประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

3.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษา ซึ่งจะเป็นประชากรในบ้านหนองม่วง หมู่ 3 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 135 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 800 คน เพศชาย 370 คน เพศหญิง 430 คน

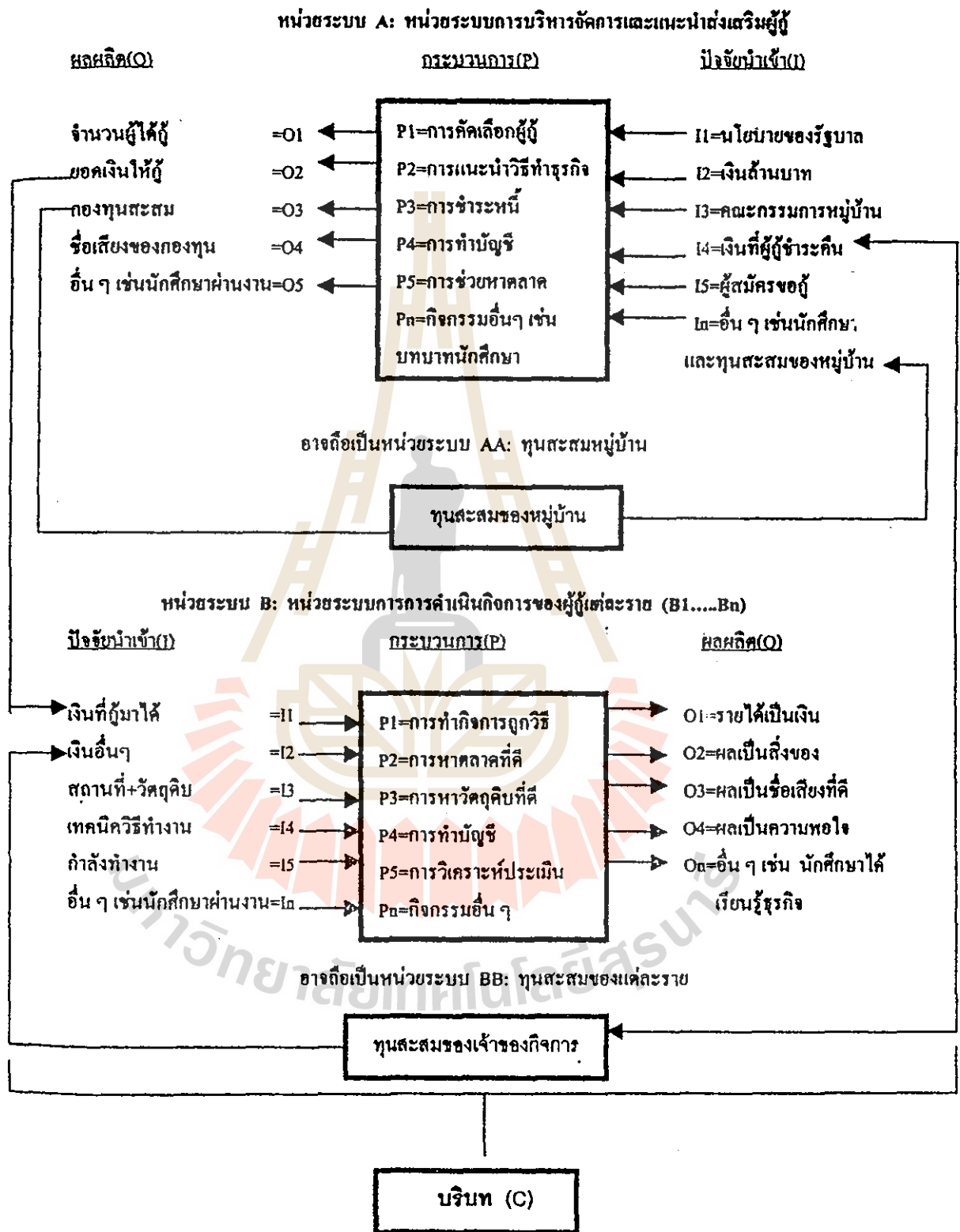
กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกหรือตัวแทนของประชากรที่นำมาใช้ในการศึกษาของบ้านหนองม่วง ซึ่งจะมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	15 คน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	93 คน
2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน	66 คน
2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน	27 คน
3. ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	707 คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการนั้น จะใช้ CIPP Model มาเป็นหลักของประกอบเพื่อหาตัวแปรและตัวชี้วัด ซึ่งจะแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปของ "ซิฟท์โมเดล" มีองค์ประกอบดังแผนภาพที่ 1 นี้

แผนภูมิที่ ๑.1 แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แผนภาพที่ 1 แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วยหน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามแผนภูมิข้างต้นนี้ ซึ่งมีรายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดบริบท (C)

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ฟ้า ไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น
ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศหรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.1 ความยากจนของประเทศ

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม

(SMEs)

1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

1.5 ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน

1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท

1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.8 อื่น ๆ

2. บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน/ชุมชนนี้ สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชนบท และตัวบ่งชี้อื่น ๆ

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้

- 1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน
- 1.2 สภาพปัจจุบัน
- 1.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน
- 1.4 ด้านวัฒนธรรม
- 1.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น

1.5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนั้นจึงต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้หรือยืมสิน การตลาดสำหรับผลิต และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

1.5.2 วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่น ๆ ของท้องถิ่น/ชุมชน

1.5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความแข็งแกร่งยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

1.5.4 ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน/ท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแล ครอบคลุมไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้กล่าวไว้แล้วข้างต้น
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ครอบคลุมไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
 - 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
 - 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 - 2.5 ผู้สมัครขอกู้
 - 2.6 อื่น ๆ เช่น นักศึกษา บัณฑิต และทุนสะสมของหมู่บ้าน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การช่วยหาตลาด
 - 3.6 อื่น ๆ เช่น บทบาทของนักศึกษา
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
 - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
 - 4.1.3 อื่น ๆ
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 จำนวนผู้ที่ได้
 - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
 - 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
 - 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
 - 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
 - 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
 - 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ
 - 4.3.5 อื่น ๆ

ตัวชี้วัดของระบบหน่วย B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทเทคนิคเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
- 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
- 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
- 1.3.4 หนี้สินนอกระบบของผู้กู้
- 1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้
- 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
- 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 เงินที่กู้มาได้
- 2.2 เงินอื่น ๆ
- 2.3 สถานที่และวัตถุประสงค์
- 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
- 2.5 กำลังทำงาน
- 2.6 อื่น ๆ เช่น นักศึกษาผ่านงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
- 3.2 การหาตลาดที่ดี
- 3.3 การหาวัตถุประสงค์ที่ดี
- 3.4 การทำบัญชี
- 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
- 3.6 อื่น ๆ

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

- 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 - 4.1.3 อื่น ๆ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.2.3 อื่น ๆ

4.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

4.3.4 อื่น ๆ เช่น นักศึกษาได้เรียนรู้ธุรกิจ

กล่าวโดยสรุปแล้ว ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งพาผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการดังนี้

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม

2. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.) โดยสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ โดยบันทึกการสัมภาษณ์โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน)
 2. แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
 3. แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
 4. แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
 5. แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
 6. แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
 7. แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนให้ทัศนะของประชาชน)
 8. แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์)
 9. แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
 10. แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
 11. แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกกรณี)
 12. แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์การจัดทำแผนแม่บทชุมชน)
3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (ผู้ที่เป็นสมาชิกแต่ไม่ได้กู้เงิน และผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก)
4. การจัดประชุมเวทีประชุมชาวบ้าน เรื่องทำแผนแม่บทชุมชนระดับหมู่บ้านและตำบล (บร. 12), จัดเวทีเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ระดับหมู่บ้านและระดับตำบล (บร. 5), จัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุนที่กู้เงินและมีกิจกรรมประกอบอาชีพเดียวกันในหมู่บ้านและตำบลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (บร. 6), จัดเวทีสัมมนาสรุปบทเรียนระดับหมู่บ้านและตำบลเพื่อค้นหาจุดเด่น จุดด้อย ปัญหา แนวทางเพื่อการแก้ปัญหา การพัฒนาตำบลที่ผ่านมา (บร. 10)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการเก็บดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการของสถิติได้หลากหลายวิธี เช่น รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ที่เป็นการบรรยาย ความเกี่ยวกับความคิดเห็น ทักษะคติ ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นต้น

โดยข้อมูลทั้ง 2 ประเภท คังกล่าวนี้มาจัดอยู่ในรูปแบบของข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ

- ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากความเป็นอยู่ของหมู่บ้าน โดยการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ และสังเกตโดยใช้แบบ บร. 1 - บร. 12
- ข้อมูลทุติยภูมิ (Secendery Data) ในการศึกษาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่ได้ใช้ข้อมูลที่ถูกเก็บรวบรวมจากภาคเอกชนและภาครัฐบาลซึ่งต้องอาศัยข้อมูลจาก โดยขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานการเกษตรอำเภอเสีคิ้ว และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอเสีคิ้ว โรงพยาบาลเสีคิ้ว องค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ เป็นต้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์เพื่อประเมินผลโครงการจะใช้ทั้งวิธีแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปโดยใช้ค่าสถิติ ข้อมูลที่หาเป็นค่าสถิติได้ เช่น รายได้ของชาวบ้าน อายุ เพศ เป็นต้น และค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ฐานนิยม มัธยฐาน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือทัศนคติ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้ เช่น ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการกองทุนเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นต้น โดยใช้อัตราส่วน ร้อยละ ตาราง ในการวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผู้ทำวิจัย ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ กรณีศึกษา บ้านหนองม่วง หมู่ 3 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วย การรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบแนวคิดทฤษฎี (CIPP Model) และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์เกี่ยวกับผลการติดตามการประเมินโครงการดังกล่าวละเอียดสรุปได้เป็น 5 ด้านดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1. บริบทระดับประเทศ

- ความยากจนของประเทศ

จากปัญหาความยากจนของประชาชน คือ การไม่มีเงินทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาทุกข์ บำรุงสุขตามความจำเป็นเร่งด่วนของรัฐบาลโดย พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาคความยากจน โดยเล็งเห็นว่าการแก้ไขปัญหานี้ ต้องเริ่มที่ระดับรากฐานของประเทศ จึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่น มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน

และชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนอีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจรากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในอนาคตอีกด้วย

- นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ปี พ.ศ. 2544 - 2549 กระทรวงอุตสาหกรรมได้จัดทำแผนนโยบายของกระทรวง อุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 นโยบายรัฐบาล และบทบาทภารกิจของกระทรวงอุตสาหกรรมดังนี้

มาตรการเร่งด่วนระยะสั้น

1. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการจัดทำแผนปฏิบัติการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อให้แต่ละชุมชนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าโดยกระทรวงอุตสาหกรรมจะร่วมสนับสนุนในด้านความรู้สมัยใหม่ เทคนิคการผลิตและการบริหารจัดการรวมทั้งการทำตลาด เพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยระบบร้านค้าเครือข่าย
2. ร่วมผลักดันการจัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กร่วมแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของภาคอุตสาหกรรมในการปรับโครงสร้างการบริหารงานของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) เน้นการเพิ่มเงินทุนหมุนเวียนพร้อมทั้งลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ช่วยสร้างและรักษาฐานการผลิต การจ้างงาน การสร้างรายได้ และการส่งออก
3. ให้ความช่วยเหลือเพื่อลดต้นทุนการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม โดยจัดบริการปรึกษาแนะนำเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิต การบริหารจัดการ การลดต้นทุนพลังงาน และการใช้พลังงานทดแทน
4. สนับสนุนการแก้ไขปรัชญาสภาพคล่องของภาคอุตสาหกรรมด้วยการส่งเสริมการจัดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักรเพื่อให้สามารถใช้เป็นหลักในการกู้ยืม ผลักดันความร่วมมือกับธนาคารพาณิชย์เพื่อสนับสนุนสินเชื่อแก่ SMEs
5. เร่งรัดการปรับโครงสร้างภาษีเพื่อช่วยลดต้นทุนและข้อเสียเปรียบในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทย
6. ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยโรงงานและมาตรฐานอุตสาหกรรมให้ทันสมัยและเอื้อต่อการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรม
7. เร่งรัดการดำเนินงานเพื่อปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมทั้งด้านการผลิต การจัดการและการตลาดให้บังเกิดผลอย่างแท้จริงและต่อเนื่อง

8. พัฒนาบุคลากรและองค์กรภาครัฐและเอกชนด้านเทคโนโลยีทันสมัย ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยภาคอุตสาหกรรม และด้านระบบการจัดการตามมาตรฐานสากลเพื่อให้มีศักยภาพพร้อมรองรับการปรับตัวเศรษฐกิจยุคใหม่ที่ใช้ความรู้เป็นฐาน

9. กำหนดมาตรการบรรเทาผลกระทบและเตรียมความพร้อมรับการเปิดเสรีทางการค้า ทั้งจากข้อตกลง WTO AFTA และกลุ่มเศรษฐกิจอื่น ๆ รวมทั้งการค้า การลงทุน และการวิเคราะห์ผลกระทบตามข้อตกลงภายใต้กรอบข้อตกลงและความร่วมมือระหว่างประเทศ

มาตรการระยะยาว

1. ปรับโครงสร้างการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและการส่งเสริมการลงทุนให้สอดคล้องกับเป้าหมายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ ทักษะฝีมือ ภูมิปัญญาไทย

2. เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นบ้าน และเชื่อมโยงอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่จะก่อให้เกิดผลต่อเนื่องการปรับโครงสร้างการผลิตภาคอุตสาหกรรมพื้นฐานของประเทศ

3. สร้างความแข็งแกร่งให้กับอุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยส่งเสริมการผลิตอาหารแปรรูปเกษตรอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพ

4. พัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ

5. ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงินรวมถึงสนับสนุนการจัดตั้งและการดำเนินงานของกองทุนร่วมและเพิ่มปริมาณสินเชื่อ SMEs รายย่อยตามความจำเป็น

6. สนับสนุนและการกำหนดมาตรฐานเพิ่มมูลค่าเพิ่มสินค้าอุตสาหกรรมสนับสนุนเพิ่มผลผลิตภาคอุตสาหกรรมเพื่อการแข่งขันและการพัฒนาที่ยั่งยืน

7. ส่งเสริมการรับช่วงและเชื่อมโยงการผลิตระหว่างกิจการอุตสาหกรรมในลักษณะของกลุ่มอุตสาหกรรม เพื่อให้มีการสนับสนุนและถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างกันและเป็นพันธมิตรระหว่างกัน

8. พัฒนาระบบสารสนเทศ สภาพะอุตสาหกรรมและกฎระเบียบมาตรการทางการค้าและการส่งออก

9. ส่งเสริมและขยายความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมและการลงทุนต่างประเทศและประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค

- กระบวนการส่งเสริมการสนับสนุน SMEs เป็นโครงการสำคัญ ปัญหาการขาดแคลนแหล่งเงินทุนและความต้องการสินเชื่อของธุรกิจ SMEs เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกและเป็นสิ่งจำเป็น

ในระยะยาวที่ควรมีแหล่งเงินทุนต่อเนื่องต่อไป แต่ภายใต้ภาระหนี้สาธารณะของรัฐในปัจจุบันซึ่งมีมากกว่าร้อยละ 55 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทำให้บทบาทการช่วยเหลือของรัฐบาลในสมัยหน้าไม่ว่าจะเป็นพรรคการเมืองใดจะเข้ามาบริหารประเทศก็ตาม ที่ควรคำนึงถึงคือจะต้องไม่เน้นการก่อหนี้สาธารณะให้สูงขึ้นไปอีก และควรมีการพิจารณาจัดตั้งกองทุนพิเศษขึ้นมาคือ "กองทุนเพื่อค้ำประกันสินเชื่อของ SMEs" โดยแนวคิดในการจัดตั้งกองทุนฯ เพื่อช่วย SMEs ซึ่งเป็นลูกหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) แต่มีศักยภาพให้สินเชื่อจากสถาบันการเงินเอกชนมากขึ้น เพื่อปรับปรุงโครงสร้างหนี้และช่วยเพิ่มเงินทุนหมุนเวียนของ SMEs ให้สามารถดำเนินธุรกิจและเติบโตต่อไปได้

แนวคิดดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้ธุรกิจ SMEs ได้รับสินเชื่อมากขึ้นจากธนาคารพาณิชย์ อย่างไรก็ตามการที่กองทุนฯ จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้เงินกองทุนที่ไม่สูงมากนักต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งฝ่ายรัฐบาล สถาบันการเงินเอกชน และผู้ประกอบการ SMEs ที่ต้องร่วมรับภาระการเสี่ยงด้วยกัน

เห็นได้ว่าการจัดตั้งกองทุนฯ ดังกล่าว ต้องได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลในระดับหนึ่ง เพื่อนำมาใช้ในการค้ำประกันสินเชื่อจากสถาบันการเงินเอกชน ต้องมีเงื่อนไขสำคัญในการรับภาระร่วมกัน เช่น การค้ำประกันไม่เกินร้อยละเท่าไรของสินเชื่อที่ขาดหลักประกัน รวมทั้งวงเงินต่อรายควรเป็นเท่าไร จึงจะเหมาะสมและไม่เป็นภาระแก่รัฐบาลมากนัก ขณะเดียวกันสถาบันการเงินเอกชนควรเน้นความสำคัญกับระบบพิจารณาสินเชื่อ โดยการวิเคราะห์กระแสเงินสด และความเป็นไปได้ของโครงการก็เพื่อให้การดำเนินโครงการของกองทุนฯ มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

- ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ในระยะ 5 เดือนแรกของปี 2545 (มกราคม - พฤษภาคม) ดุลการค้าเกินดุลมีมูลค่า 1,228 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ประเทศคู่ค้าสำคัญที่ไทยมีดุลการค้าเกินดุล คือ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป สิงคโปร์ ฮองกง แอฟริกา ประเทศที่ไทยขาดดุลการค้า ได้แก่ ญี่ปุ่น มาเลเซีย ตะวันออกกลาง เกาหลีใต้ จีน ไต้หวัน ออสเตรเลีย ยุโรปตะวันออกและอเมริกาใต้

การขาดดุลการค้าชำระเงินและการลดลงของระดับทุนสำรองระหว่างประเทศดังกล่าวจะทำให้ค่าเงินบาทตกอยู่ภายใต้แรงกดดัน รวมทั้งมีความผันผวนได้ เนื่องจากสถานการณ์ของค่าเงินบาทยังคงขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นที่นักลงทุนจะมีต่อรัฐบาลชุดใหม่ อาจจะเป็นไปได้ทั้งแง่บวกและแง่ลบ โดยเฉพาะในกระทรวงเศรษฐกิจหลัก ๆ รวมทั้งหมดขึ้นอยู่กับการดำเนินการทางด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลชุดใหม่ ทั้งนี้คาดว่าโดยเฉลี่ยแล้วเงินบาทอาจจะมีค่าเฉลี่ยที่ 43.50 บาท/ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2544 เมื่อเทียบกับประมาณ 40.2 บาท/ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2543 ในขณะที่จะมีความผันผวนมากเป็นบางช่วง ปัจจัยที่จะมากระทบ เช่น การเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอก

ประเทศและการเคลื่อนไหวของค่าเงินในตลาดภูมิภาครวมทั้งสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศ โดยในช่วงการผันผวนดังกล่าว ค่าเงินบาทอาจจะหลุดออกจากกรอบ 44 - 45 บาทได้ อย่างไรก็ตาม คาดว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้าดูแลเสถียรภาพของค่าเงินบาทเป็นระยะ ๆ เพื่อมิให้เงินบาทมีความผันผวนมากจนอาจเป็นผลลบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศได้

- สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของประเทศในปี 2545 คาดว่าเศรษฐกิจไทยจะสามารถขยายตัวได้ประมาณร้อยละ 2 - 3 โดยในช่วงครึ่งแรกของปีคงมีแรงกระตุ้นต่อเนื่องจากภาครัฐและแนวโน้มการฟื้นตัวของการใช้จ่ายภาคเอกชนจะมีส่วนช่วยขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการลงทุนในหมวดก่อสร้างที่น่าจะฟื้นตัวต่อเนื่องจากปี 2544 และการบริโภคภาคเอกชนที่น่าจะปรับตัวดีขึ้นตามรายได้ของเกษตรกร ภาวะการจ้างงานที่ดีประกอบกับความเชื่อมั่นของธุรกิจและของผู้บริโภคมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นตามลำดับ แต่การฟื้นตัวในระยะปานกลางของเศรษฐกิจไทยยังคงต้องพึ่งพาการฟื้นตัวของอุปสงค์ของประเทศ ซึ่งคาดว่าจะดีขึ้นในครึ่งปีหลังของปี 2545 เป็นต้นไป

ผลผลิตทางอุตสาหกรรม เร่งตัวขึ้นจากปีก่อน โดยเฉพาะหมวดวัสดุก่อสร้างที่มีแนวโน้มแจ่มใส เป็นผลจากมาตรการของรัฐที่ส่งเสริมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ อีกทั้งยังมีอุปสงค์จากโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ของรัฐด้วย เช่น สนามบินสุวรรณภูมิ เป็นต้น ส่วนการผลิตในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกคาดว่าจะฟื้นตัวในช่วงครึ่งหลังของปี

ผลผลิตภาคเกษตร จะขยายตัวได้ดีต่อเนื่องแม้จะมีความเสี่ยงจากภัยแล้งเนื่องจากปรากฏการณ์เอลนีโนหากเกิดปรากฏการณ์ดังกล่าวจริงราคาเกษตรกรจะปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลดีต่อรายได้เกษตรกรไทย และจะมีส่วนช่วยสนับสนุนการใช้จ่ายในประเทศด้วย ส่วนในภาคบริการคาดว่าภาคการท่องเที่ยวจะปรับตัวดีขึ้น

การลงทุนภาคเอกชนจะปรับตัวดีขึ้นในปี 2545 แต่การฟื้นตัวอาจไม่เต็มที่ในช่วงต้น โดยเฉพาะในหมวดเครื่องจักรและอุปกรณ์ เนื่องจากยังมีการผลิตส่วนเกินอยู่มาก ส่วนภาคการก่อสร้างน่าจะขยายตัวได้ดีต่อไป

สภาพคล่องในระบบการเงิน จะยังคงอยู่ในระดับสูงในช่วงครึ่งแรกของปี แต่จะลดลงในช่วงครึ่งหลังตามความฟื้นตัวของเศรษฐกิจทั้งนี้สินเชื่อจะขยายตัวดีขึ้นเพราะ

1. ความต้องการสินเชื่อของภาคธุรกิจน่าจะเพิ่มขึ้นเมื่อภาคการส่งออกที่ดีขึ้น
2. ธนาคารพาณิชย์มีศักยภาพในการปล่อยสินเชื่อมากขึ้น และปรับตัวดีขึ้นตามลำดับ
3. ความคืบหน้าอย่างต่อเนื่องของกระบวนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ จะช่วยให้ภาคธุรกิจมีความแข็งแรงในระยะต่อไป

โดยสรุปการใช้จ่ายภาครัฐและการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกจะช่วยผลักดันให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวในอัตราที่สูงขึ้นได้ในปี 2545 ทั้งความพร้อมของภาครัฐกิจในการตัดดวงผลประโยชน์จากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกยังเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ ดังนั้นการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของภาครัฐกิจและการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ตลอดจนการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าออกไทยจึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการต่อไปอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อการฟื้นตัวที่ยั่งยืนในระยะปานกลางของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของประเทศ

- บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท (ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท)

ความสำเร็จในการบริหารจัดการหมู่บ้านต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักโดยพิจารณาด้วยเหตุและผล พยายามพัฒนาปรับปรุงรูปแบบกฎเกณฑ์ให้เป็นที่พอใจของทุกฝ่าย เน้นเรื่องความโปร่งใสให้สมาชิกในชุมชนได้ทราบข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ทุกฝ่ายพอใจ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ส่วนการล่มสลายในท้องถิ่นชนบทนั้น เนื่องจากมีการหวังอำนาจเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแต่ที่สำคัญคือ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการจึงทำให้การบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพ ความล่มสลายจึงเข้ามาเยือน

2.บริบทท้องถิ่น

กรณีศึกษา บ้านหนองม่วง หมู่ 3 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

หมู่บ้านหนองม่วงสมัยที่ยังไม่มีการตั้งเป็นหมู่บ้าน สถาปนามิศาสตร์ของหมู่บ้านเป็นป่าไผ่ ต่อมาได้มีชาวบ้านที่อพยพมาจากหมู่บ้านชะอม ตำบลหนองระเวียงอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านหนองม่วง เนื่องจากเป็นบุคคลแรกที่มาก่อตั้งหมู่บ้าน จากข้อมูลที่ได้จากชาวบ้าน ในหมู่บ้านไม่มีผู้ใดทราบเหตุที่กลุ่มชาวบ้านอพยพมาจากบ้านชะอมว่า อพยพมาเพราะเหตุใด เนื่องจากคนแก่ที่ยังมีชีวิตอยู่เป็นรุ่นหลานซึ่งการอพยพอพยพมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย

หมู่บ้านเริ่มก่อตั้งในปีประมาณ พ.ศ. 2294 หรือประมาณ 250 ปีมาแล้ว และป่าในอดีต ปัจจุบันนี้ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ แต่ก็มีบางส่วนหมดไปกับการถางป่า เพื่อปลูกที่อยู่อาศัยเลี้ยงสัตว์ ทำไร่ ทำนา ส่วนป่าที่เหลือปัจจุบันเป็นป่าสงวนของหมู่บ้าน

อาชีพครั้งแรกของชาวบ้านที่อพยพมาก่อตั้งหมู่บ้านคือ อาชีพทำนาและทำไร่มันสำปะหลัง และต่อมาในปัจจุบันได้มีอาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้นคือ ปลูกแตงกวาและถั่วฝักยาวน้ำหยด

2. สภาพปัจจุบัน

การขยายตัวของประชากร

ในหมู่บ้านมีครอบครัวทั้งหมด 135 ครอบครัว มีบ้าน 135 หลังคาเรือน การขยายตัวของประชากรภายในหมู่บ้านหนองม่วง หมู่ 3 หากจำแนกออกเป็นเพศหญิง เพศชาย จะจำแนกได้ดังนี้

- เพศชาย	370	คน	เท่ากับร้อยละ	46.25
- เพศหญิง	430	คน	เท่ากับร้อยละ	53.75
- รวมจำนวนประชากรทั้งหมด	800	คน	เท่ากับร้อยละ	100

ปีพ. ศ. 2544 จำแนกประชากรตามอายุได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากร	1 วัน - 3 ปีเต็ม	จำนวน	62	คน	เท่ากับร้อยละ	7.75
	3 ปี 1 วัน - 5 ปีเต็ม	จำนวน	43	คน	เท่ากับร้อยละ	5.38
	5 ปี 1 วัน - 11 ปีเต็ม	จำนวน	82	คน	เท่ากับร้อยละ	10.25
	11 ปี 1 วัน - 15 ปีเต็ม	จำนวน	64	คน	เท่ากับร้อยละ	8
	15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	จำนวน	64	คน	เท่ากับร้อยละ	8
	18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	จำนวน	371	คน	เท่ากับร้อยละ	46.38
	50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	จำนวน	42	คน	เท่ากับร้อยละ	5.25
	60 ปี 1 วันขึ้นไป	จำนวน	72	คน	เท่ากับร้อยละ	9
รวมจำนวน			800	คน	เท่ากับร้อยละ	100

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำที่สำคัญของหมู่บ้านหนองม่วงสมัยก่อนเป็นสระเล็ก ๆ ชาวบ้านเรียกว่า สระหลอม่วงอยู่ติดกับวัดหนองม่วง เป็นสระน้ำสาธารณะ ต่อมาได้มีการขุดลอกสระหนองม่วงเป็นบึงใหญ่ เรียกว่า บึงชะอม ขุดโดยศูนย์เร่งรัดพัฒนาชนบท และมีหมู่บ้านที่ใช้ประโยชน์จากบึงนี้จำนวน 9 หมู่บ้าน ในปัจจุบัน

น้ำบริโภคภายในหมู่บ้านทุก ๆ ครัวเรือนจะมีโอ่งน้ำใหญ่ จุน้ำประมาณ 500 ปีบต่อลูก ไว้ทุกครัวเรือนเพื่อรองรับน้ำฝนไว้บริโภคทุกครัวเรือน

2. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านหนองม่วง มีพื้นที่ทำการเกษตร 34 ไร่ เป็นที่นาจำนวน 220 ไร่ และทำไร่จำนวน 4 ไร่ มีผลผลิตด้านทำนาทั้งหมู่บ้านปีละ 66120 กิโลกรัม ได้แบ่งขายไปเป็นจำนวน 18700 กิโลกรัม และเก็บไว้รับประทาน จำนวน 47420 กิโลกรัม

ซึ่งการทำนาทั้งหมดบ้านใช้ปุ๋ยเคมีประมาณ 73 กระสอบ และในหมู่บ้านมีการผลิตเชื้อของกลุ่มหมู่บ้านแต่ในปัจจุบันเหลือสมาชิก 2 คน เหตุที่ลดน้อยลงเนื่องจากชาวบ้านในหมู่บ้านไปรับจ้างเป็นลูกจ้างในโรงงานซึ่งอยู่ในเขตอุตสาหกรรมกันหมด นอกจากนี้ในหมู่บ้านก็มีการปลูกแตงกวาและถั่วฝักยาวหยคน้ำในช่วงที่ไม่ได้ทำนา เพื่อจะได้มีรายได้ตลอดทั้งปี ไม่ปล่อยให้พื้นที่ว่างเปล่าโดยไร้ประโยชน์ และนอกจากนี้ในหมู่บ้านยังมีผู้ประกอบการผลิตถากหมูทอด โดยมีการจ้างงานชาวบ้านในหมู่บ้าน เป็นลูกมือช่วยผลิต

4. ด้านวัฒนธรรม

หมู่บ้านหนองม่วงมีวัด 1 แห่ง ซึ่งอยู่ในหมู่บ้านติดกับบึงชะอม ชื่อ วัดหนองม่วง ซึ่งในวัดมีพระภิกษุ จำนวน 5 รูป ภาษพื้นบ้านที่ใช้กันในหมู่บ้าน คือ ภาษาไทย (ภาคกลาง) และภาษาโคราช ในหมู่บ้านไม่มีโบราณวัตถุ โบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยว ส่วนเรื่องของประเพณีต่างๆ ช่วงเทศกาล เช่น ทำบุญปีใหม่ที่ดัดบวชครุฑและอาหารแห้ง ส่วนช่วงเดือนกุมภาพันธ์หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวกันเสร็จจะมีพิธีทำบุญข้าวสาร ซึ่งชาวบ้านจะนำข้าวสารไปทำบุญที่วัดกันในตอนเย็นหลังจากเสร็จจากการประกอบอาชีพ ซึ่งการทำบุญก็จะไปทำในวัดที่อยู่ต่างหมู่บ้านด้วย ช่วงเดือนเมษายนก็จะเป็นเทศกาลสงกรานต์ ชาวบ้านจะพากันไปทำบุญตักบาตรที่วัดในตอนเช้า พร้อมรดน้ำดำหัวพระและปู่ตายายของหมู่บ้าน

ปัจจุบันปู่ตากับวัดอยู่ใกล้กัน พอถึงเดือนหกซึ่งเป็นช่วงหลังสงกรานต์ก็จะมีการทำตามประเพณี คือ ชาวบ้านจะมีการไปเลี้ยงอาหารควาให้กับตาปู่ทุกปี

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านหนองม่วง หมู่ 3 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กรณีศึกษาโดยภาพรวมมีดังนี้

หน่วยการประเมินระดับหมู่บ้าน คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

ผู้

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยประเมินระดับหมู่บ้าน นี้พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นโครงการที่ดี คือ ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากฐานของประเทศ เพื่อให้มีประสิทธิภาพทั้งยังเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งมาสู่ชุมชน ดังนั้นการที่จะพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพที่ดีจึงต้องเริ่มต้นที่หมู่บ้านและชุมชนก่อน เมื่อหมู่บ้านมีการพัฒนาไปในทางที่ดีก็จะส่งผลกระทบต่อระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศตามลำดับ เมื่อรัฐบาลคำนึงถึงจุดนี้ จึงเกิดโครงการ

การกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น เมื่อเงินกองทุนหมู่บ้านในจำนวน 1 ล้านบาทมาถึงทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ เช่นเดียวกับหมู่บ้านอื่น ๆ บ้านหนองม่วง หมู่ 3 ก็ได้รับเงินจัดสรรส่วนนี้และนำมาให้สมาชิกในหมู่บ้านกู้ยืมนำไปประกอบอาชีพ เพื่อสร้างงานสร้างรายได้เข้าครอบครัว ในระยะ 2-3 เดือนแรกก็พบปัญหาอยู่บ้างในเรื่องของความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของการกู้ยืมเงินกองทุน ฯ รวมทั้งเรื่องการบริหารจัดการ แต่ต่อมาปัญหาดังกล่าวก็น้อยลงเนื่องจากคณะกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชนได้ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับและการบริหารจัดการจนสมาชิกเข้าใจมากขึ้น

2. เงิน 1 ล้านบาทได้รับการโอนเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านหนองม่วง ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2544 ทางคณะกรรมการได้ปล่อยให้กลุ่มสมาชิกกู้ยืมไป 3 งวด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

งวดที่ 1 เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2544 มีผู้กู้ยืม 47 ราย จำนวน 696,000 บาท

งวดที่ 2 เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2544 มีผู้กู้ยืม 12 ราย จำนวน 197,000 บาท

งวดที่ 3 เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2544 มีผู้กู้ยืม 7 ราย จำนวน 104,000 บาท

ปัจจุบันมีผู้กู้ยืม 66 ราย ดอกผลจากเงินลงทุน 1 ล้านบาท ปัจจุบันมีจำนวน 59,920 บาท

3. คณะกรรมการได้มาจากการประชาคมภายในหมู่บ้าน โดยการเสนอชื่อและลงคะแนนคัดเลือกคนที่มีความรับผิดชอบและเสียสละเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นจำนวน 15 คน

– ผลการประเมินกระบวนการของระดับหมู่บ้าน เป็นการประเมินผลการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน บ้านหนองม่วง หมู่ 3 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้เงินกองทุน ตามโครงการที่สมาชิกเขียนขอกู้เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ กิจกรรมต่างๆ ต้องเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ฝากสัจจะเท่านั้น จึงจะสามารถกู้ยืมเงินได้ และผู้กู้ต้องมีผู้ค้ำประกัน 2 คน ต้องเป็นคนภายในหมู่บ้านหรือจะใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันก็ได้ ในกรณีที่ผู้กู้เงินเกิน 20,000 บาท ทางคณะกรรมการต้องจัดทำเวทีประชาคมก่อนจึงจะมีการอนุมัติเงินกู้ยืม ข้อดีคือ กลุ่มสมาชิกภายในหมู่บ้านเมื่อได้รับเงิน

2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุนพบว่าจะมีปัญหาอยู่บ้างในการทำงานการเงินในส่วนของงบดุลมันซ้ำซ้อนจะมียอดขมหายกไปทำให้คณะกรรมการไม่เข้าใจในการลงบัญชีและทำให้เกิดการผิดพลาดในด้านของตัวเลข

3. อื่น ๆ เกี่ยวกับผลการประเมินกระบวนการของระดับหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ผู้ที่มีฐานะดีของหมู่บ้านจะไม่กู้ยืม และชาวบ้านที่ไม่เดือดร้อนก็จะไม่กู้ยืม เงินส่วนนี้ผู้ที่กู้ยืมเป็นผู้ที่ขาดจนและไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพจริง ๆ จึงได้ทำการกู้ยืมทั้งยังดอกเบี้ยต่ำ ทำให้ผู้กู้ยืมสะดวกในการชำระคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ตามเวลาที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับ ผู้กู้ยืมจะส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเป็นราย 4 เดือน ดอกเบี้ยในการกู้ยืมร้อยละ 0.50 บาทต่อเดือน หรือเท่ากับร้อยละ 6 บาทต่อปี

– ผลการประเมินผลผลิตของหมู่บ้าน แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1. ผลโดยตรงพบว่าบ้านหนองม่วง หมู่ 3 ปัจจุบันได้ปล่อยเงินกู้มาเป็นระยะเวลา 10 เดือน มีสมาชิกกลุ่ม 93 คน มีผู้กู้ยืม 66 ราย มีการชำระคืนเงินกู้งวดแรกเมื่อเดือนเมษายน 2545 จำนวน 63 ราย มีดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นจากเงินทุน 1 ล้านบาท ปัจจุบันรวมเป็นเงิน 1,059,820 บาท

2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผลการนำเงินกู้จากกองทุนไปดำเนินกิจกรรม ประสบผลสำเร็จคือ ทำให้สมาชิกมีเงินทุนเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ และประกอบอาชีพใหม่ มีเงินเหลือเก็บไว้ใช้ในครอบครัว ทำให้มีการพัฒนาขึ้นภายในหมู่บ้าน

3. ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า บ้านหนองม่วง หมู่ 3 เป็นไปในทางที่ดี เพราะสมาชิกภายในกลุ่มมีความสามัคคี จึงทำให้กองทุนมีศักยภาพมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น เมื่อสมาชิกนำเงินทุนไปประกอบอาชีพและเกิดรายได้ เมื่อถึงกำหนดระยะเวลาส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย สมาชิกก็มีความสามารถนำเงินมาชำระคืนได้ตรงตามกำหนดระยะเวลา

– ผลการประเมินระดับกลุ่มสมาชิก (ผู้ถูกรายบุคคล)

ผลการประเมินบริบทของผู้กู้แต่ละราย พบว่า

1. ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ในแต่ละรายนั้น ส่วนใหญ่นำเงินที่กู้ได้ไปประกอบอาชีพของตนเองที่เคยทำมาก่อนแล้ว เช่น นำเงินไปลงทุนเพิ่มเติมจากการทำการเกษตร ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ และค้าขาย ทำให้เกิดรายได้เพิ่มในครอบครัว

2. อื่น ๆ สมาชิกส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจะมีความรู้ความสามารถในด้านการเกษตร เพราะเป็นการทำที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายายจนถึงปัจจุบัน รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย ทุกกลุ่มสมาชิกผู้กู้ยืมต่างมีรายได้เพียงพอหลังหักค่าใช้จ่ายเพื่อชำระคืนเงินกู้ยืมและมีเงินออมไว้ในยามจำเป็น

– ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของกลุ่มสมาชิก (ผู้ถูกรายบุคคล)

1. จำนวนเงินกู้ที่ได้จากการกู้กองทุน บ้านหนองม่วง หมู่ 3 กลุ่มสมาชิกผู้กู้ยืมเงินกองทุนได้นำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์จริง เช่น กลุ่มที่กู้ยืมเงินไปทำนา จะนำไปใช้โดยเริ่ม

ตั้งแต่การจ้างงานค่าไถนา ค่าถอนกล้า ค่าคานา รวมไปถึงจนกระทั่งถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากนาข้าว กลุ่มผู้กู้ยืมที่นำเงินไปปลูกข้าว ปลูกแตงกวา กล้วย กล้วย กล้วย อุปกรณ์ในการปลูก ค่าบำรุงรักษาต่าง ๆ รวมไปถึงค่ายาปราบศัตรูพืช ฯลฯ ส่วนมากจะนำไปใช้ในการจัดหาวัสดุคิบ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตน ทำให้การประกอบอาชีพของกลุ่มสมาชิกดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังสามารถจ้างแรงงานเพิ่มทำให้สมาชิกในหมู่บ้านมีงานทำ มีรายได้เพิ่มขึ้น

2. ผลการประเมินกระบวนการกลุ่มสมาชิก (ผู้ถูกรายบุคคล) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย จุดเด่นคือ ทำให้กลุ่มสมาชิกมีความเข้มแข็ง มีความสามารถในการส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพในด้านการเกษตรภายในหมู่บ้าน กลุ่มสมาชิกให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี สังเกตได้จากการเข้าร่วมประชุมร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

– ผลการประเมินผลผลิตของกลุ่มสมาชิก (ผู้ถูกรายบุคคล)

1. ผลโดยตรง ผู้กู้สามารถบริหารจัดการในการประกอบอาชีพของตนเองมากขึ้น มีการขยายตัว ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนภายในครอบครัวและภายในหมู่บ้าน

2. ผลกระทบโดยตรง ผู้กู้ไม่ได้ขยายกิจการเพิ่มขึ้น เพียงแต่หาวัสดุอุปกรณ์มาเพิ่มใช้ในการประกอบกิจการดังกล่าว

3. ผลกระทบโดยอ้อม ผู้กู้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ได้เพียงระยะเวลาหนึ่ง เนื่องจากเงินที่ขอกู้มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพระยะยาว

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพทางการเกษตร เช่น ทำนา ปลูกแตงกวา ในหมู่บ้านหนองม่วง หมู่ 3 (กรณีศึกษา) จำแนกรายละเอียดตามอาชีพหลักของประชากรภายในหมู่บ้านสรุปได้ดังนี้

1. อาชีพทำนา ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ จำนวนเงินที่ใช้ในการทำนา รวมทั้งสถานที่ใช้ในการทำนา ความรู้ ทักษะในการทำนา กระบวนการที่ดี ได้แก่ การนำเงินมาใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน และหาความรู้เพิ่มเติมในการทำนา หาดตลาดเพื่อนำผลผลิตออกจำหน่าย ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ รายได้เป็นเนื่องจากการขายผลผลิตข้าวเปลือกในการทำนาข้าว

2. อาชีพปลูกแตงกวา ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ จำนวนเงินที่นำมาซื้อพันธุ์ผัก วัสดุอุปกรณ์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช กระบวนการที่ดี ได้แก่ การหาดตลาดเพื่อรองรับแตงกวาในการนำออก

จำหน่าย และการทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายในการใช้เงิน ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ รายได้เป็นเงินเนื่องจากการขายผลผลิตจากแตงกวาโดยกลุ่มสมาชิกจะทำการปลูกและจำหน่ายตลอดทั้งปี

สมาชิกกลุ่มผู้กู้เงินไปประกอบอาชีพต่าง ๆ และมีความสามารถในการดำเนินงาน และชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดระยะเวลาทำให้กลุ่มผู้กู้ของหมู่บ้านหนองม่วงมีศักยภาพที่ดีมีความเข้มแข็งและความสามัคคีภายในกลุ่ม

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

บ้านหนองม่วง หมู่ 3 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา (กรณีศึกษา) ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน ประชากรมีงานทำ มีอาชีพเสริม มีการอยู่ดีกินดี มีความสามัคคีในกลุ่ม มีความอบอุ่นในครอบครัวและที่สำคัญทำให้มีเงินออมเหลือเก็บไว้ใช้ภายในครอบครัวในยามจำเป็น

5. สรุปการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ (กรณีศึกษา) บ้านหนองม่วง หมู่ 3 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเกิดกองทุน พบว่า ทำให้หมู่บ้านมีการพัฒนาขึ้นในทุก ๆ ด้าน มีกองทุน 1 ล้านบาท และมีกองทุนสัจจะสะสมของกลุ่มสมาชิก มีการจัดตั้งกฎระเบียบข้อบังคับขึ้นใช้ภายในหมู่บ้าน มีความสามารถในการบริหารจัดการ เงินกองทุนให้มีเม็ดเงินและดอกผลเพิ่มขึ้น มีการสร้างงาน สร้างรายได้และพัฒนาอาชีพ มีความสามัคคีในหมู่คณะ มีการทำงานเป็นกลุ่ม

2. ระบบบริหารกองทุน พบว่า มีคณะกรรมการบริหารงานกองทุนจากการคัดเลือกโดยใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านตามกฎระเบียบข้อบังคับกองทุน มีการจัดทำระเบียบต่าง ๆ ในการกู้ยืมและชำระคืนเงินกู้ มีการรับฝากเงินสัจจะสะสมทุกเดือน ดอกเบี้ยในการกู้ยืมร้อยละ 0.50 ต่อเดือน ปีละ 6 บาท และมีการนำดอกผลมาจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน เช่น นำมาพัฒนาหมู่บ้าน สร้างสหกรณ์หมู่บ้าน นำมาเป็นเงินกู้ฉุกเฉิน

3. การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง (การพึ่งพาตนเอง) ในการบริหารจัดการกองทุน และนำมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพและได้รับความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาปฏิบัติในการบริหารจัดการกองทุน

4. การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า เกี่ยวกับการดำเนินงาน สมาชิกกองทุนจะต้องรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ในกรณีที่ผู้กู้ไม่ชำระคืน ทางคณะกรรมการต้องดำเนินการจัดการกันเองโดยไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากรัฐบาล ชาวบ้านมีการรวมตัวกันในการจัดตั้งสหกรณ์ของหมู่บ้านได้

5. การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า บ้านหนองม่วง หมู่ 3 อาชีพหลักคือ ทำการเกษตร มีครุฑเรือนทั้งหมด 135 หลังคาเรือน สภาพหมู่บ้านปัจจุบันจากถนนทางเข้าหมู่บ้านประมาณ 3,000 เมตร เป็นถนนลูกรัง 200 เมตร มีน้ำใช้ มีไฟฟ้าครบทุกครุฑเรือน ชาวบ้านในหมู่บ้านหนองม่วง มีความซื่อสัตย์ สามัคคี ร่วมมือร่วมใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน

– ในด้านการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านปัจจุบันนี้สภาพของกองทุนบ้านหนองม่วง หมู่ 3 มีการปล่อยกู้ไปแล้ว 3 งวด ผู้กู้ยืม 66 ราย ปล่อยให้ผู้กู้ยืมเป็นจำนวนเงิน 997,000 บาท โดยกลุ่มสมาชิกผู้กู้ยืมนำเงินไปประกอบอาชีพ ดังนี้

1. ทำนา ปลุกแดงถวา ถังฝักยาว	จำนวน	22 ราย
2. เลี้ยงสัตว์	จำนวน	27 ราย
3. ประมง	จำนวน	2 ราย
4. ค้าขาย	จำนวน	14 ราย
5. อุตสาหกรรม	จำนวน	1 ราย

ในการปล่อยเงินกู้ยืมตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน สมาชิกผู้กู้มีความสามารถในการชำระคืน 95% ของจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 66 ราย สมาชิกที่กู้ยืมไปนั้นส่วนใหญ่จะนำเงินไปประกอบอาชีพตามคำเขียนโครงการขอกู้ทั้งหมด 66 ราย เพราะสามารถตรวจสอบได้ กลุ่มสมาชิกมีกิจการอยู่ภายในหมู่บ้าน

– ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

1. ปัจจัยด้านบวก พบว่า ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านได้มีเจ้าหน้าที่จากภาครัฐมาช่วยแนะนำในการจัดตั้งกองทุน และการจัดระเบียบของกองทุนให้แก่กลุ่มสมาชิกกองทุนทราบ และเข้าใจในวิธีการปฏิบัติอย่างถูกต้อง

2. ปัจจัยด้านลบ พบว่า เงินทุนไม่เพียงพอต่อการกู้ยืมเพื่อนำไปประกอบอาชีพ กลุ่มสมาชิกผู้กู้ยืมได้ในวงเงินจำกัด เพราะมีผู้กู้ยืมหลายราย เงินทุนจึงต้องจัดสรรปันส่วนให้เท่า ๆ กัน เพื่อความเสมอภาคภายในกลุ่ม

– การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า มีกลุ่มพัฒนากรอำเภอ, ตำบล มาให้ความรู้ในเรื่องของการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตอยู่ได้ด้วยพึ่งพาตนเองภายในชุมชน

ชน และมีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ คือ น้ำพริกสำเร็จรูป และปุ๋ยชีวภาพ และเกิดการสร้างเครือข่ายของชุมชนผ่านคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

– ความเข้มแข็งของชุมชน

ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กรณีศึกษา) บ้านหนองม่วง หมู่ 3 กำหนด พบว่า

1. กลุ่มสมาชิกมีความสามัคคีมากมีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน
2. กลุ่มสมาชิกมีความซื่อสัตย์มากและต่างก็ยกย่องคนทำความดี ทั้งยังมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมทุก ๆ เดือน
3. กลุ่มสมาชิกสามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้ และมีความรักความอบอุ่นทั้ง 135 ครอบครัว
4. ผู้นำในชุมชนเป็นคนดี มีคุณธรรม และสามารถร่วมกันกับสมาชิกแก้ปัญหาของชุมชนได้

(ข้อมูลจาก บร. 2 เป็นแบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งชุมชน)

– ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น ผู้ทำวิจัยสรุปรวมความคิดเห็นของประชากรทุกเพศทุกวัยในบ้านหนองม่วง หมู่ 3 ถึงอนาคตของกองทุนหมู่บ้าน 1 ด้านบาท คณะกรรมการและกลุ่มสมาชิกสามารถดำเนินการบริหารจัดการเงินก้อนนี้ได้สำเร็จ ตั้งแต่ได้จากเม็ดเงินที่เพิ่มขึ้นจากการกู้ยืมอีกทั้งกลุ่มสมาชิกมีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สังเกตจากการร่วมประชุม ร่วมทำกิจกรรมและร่วมงานบุญต่าง ๆ เมื่อสมาชิกภายในหมู่บ้านมีความสามัคคี การประกอบอาชีพการงานใด ๆ ก็จะสามารถทำขึ้นนับว่าเป็นการพัฒนาไปในทางที่ดี ทั้งยังเป็นการเพิ่มศักยภาพ ความเข้มแข็งมาสู่หมู่บ้านซึ่งเป็นระบอบรากฐานของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองม่วง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สรุป

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านหนองม่วง หมู่ที่ 3 สรุปได้ว่า เมื่อมองจากภาพรวมของปัจจัยหลาย ๆ ด้าน จะเห็นว่ากองทุนมีการเตรียมความพร้อมอยู่ในขั้นดี แม้ในช่วงแรกจะมีปัญหาด้านการคัดเลือกสรรหาคณะกรรมการ กฎระเบียบที่สำคัญมีการจัดทำร่วมกันระหว่างสมาชิกกองทุน การดำเนินงานของคณะกรรมการได้รับความไว้วางใจจากสมาชิก ผลการดำเนินงานกองทุนทำให้สมาชิกกองทุนมีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่สมาชิกผู้กู้บางส่วน สมาชิกยังเกิดการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง อยู่อย่างเศรษฐกิจพอเพียง การใช้เงินกู้จากกองทุนก็เป็นไปตามวัตถุประสงค์และกองทุนหมู่บ้าน ยังสามารถสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้แก่หมู่บ้านได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้านการเกิดเครือข่ายการเรียนรู้นั้น กองทุนหมู่บ้านทำให้เกิดทั้งเครือข่ายการเรียนรู้ของคณะกรรมการและของสมาชิกผู้กู้ในกลุ่มอาชีพเดียวกัน ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมกระบวนการดำเนินการกองทุน ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมกระบวนการดำเนินการกองทุน ได้แก่ ความพร้อมเกี่ยวกับบริบทชุมชนของหมู่บ้าน ระเบียบนโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐที่กำหนดไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การประชาสัมพันธ์ ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการ การดำเนินงานกองทุนที่ดีและการใช้เงินกู้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ยื่นขอกู้ ปัจจัยด้านลบที่จะเป็นตัวขัดขวางกระบวนการดำเนินของกองทุน ได้แก่ ความไม่เข้าใจหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้าน ระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ที่สั้นเพียง 1 ปี การไม่ให้ความร่วมมือในการเสวนากลุ่มและการเข้าร่วมเวทีประชาคมของชาวบ้าน ดังนั้น แนวทางที่จะช่วยให้กองทุนหมู่บ้านหนองม่วง หมู่ 3 เกิดการพัฒนาต่อไปในอนาคต จึงต้องทำความเข้าใจและชี้แจงให้ชาวบ้านเข้าใจถึงหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อการเข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนมากขึ้น และต้องสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกของกองทุนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน เต็มใจปฏิบัติตามหน้าที่อย่างเต็มที่ ทั้งด้านการส่งเงินฝาก สัจจะและการชำระคืนเงินกู้ กองทุนหมู่บ้านจึงจะมีความยั่งยืนและเกิดเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านอย่างแท้จริง

2. อภิปรายผล

2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองม่วง ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุน พบว่า ทำให้หมู่บ้านมีการพัฒนาขึ้นในทุก ๆ ด้าน มีกองทุน 1 ล้านบาท และมีกองทุนตั้งจะสะสมของกลุ่มสมาชิก มีการจัดตั้งกฎระเบียบข้อบังคับขึ้นภายในหมู่บ้าน มีความสามารถในการบริหารจัดการเงินกองทุนให้มีเม็ดเงินและดอกผลที่เพิ่มขึ้น มีการสร้างงาน สร้างรายได้ และพัฒนาอาชีพ มีความสามัคคีในหมู่คณะ มีการทำงานเป็นกลุ่ม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การมีระบบบริหารกองทุน ของกองทุนบ้านหนองม่วง มีคณะกรรมการบริหารงานกองทุนจากการคัดเลือกโดยใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านตามกฎระเบียบข้อบังคับกองทุน มีการจัดทำระเบียบต่าง ๆ ในการกู้ยืม และชำระคืนเงินกู้ มีการรับฝากเงินตั้งจะสะสมทุกเดือน ดอกเบี้ยในการกู้ยืมร้อยละ 0.50 ต่อเดือน ปีละ 6 บาท และมีการนำดอกผลมาจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน เช่น นำมาพัฒนาหมู่บ้าน สร้างสหกรณ์หมู่บ้าน นำมาเป็นเงินกู้ฉุกเฉิน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านหนองม่วงได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง (การพึ่งพาตนเอง) ในการบริหารจัดการกองทุน และนำมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพและได้รับความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาปฏิบัติในการบริหารจัดการกองทุน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ กองทุนหมู่บ้านหนองม่วงสมาชิกกองทุนจะต้องรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ในกรณีที่ผู้กู้ไม่ชำระคืน ทางคณะกรรมการต้องดำเนินการจัดการกันเอง โดยไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากรัฐบาล ชาวบ้านมีการรวมตัวกันในการจัดตั้งสหกรณ์ของหมู่บ้านได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง กองทุนหมู่บ้านหนองม่วงอาชีพหลักคือ ทำการเกษตร มีครุเรือทั้งหมด 135 หลังคาเรือน สภาพหมู่บ้านปัจจุบันจากถนนเข้าหมู่บ้านประมาณ 3,000 เมตร มีน้ำใช้ มีไฟฟ้าครบทุกครัวเรือน ชาวบ้านมีความซื่อสัตย์ สามัคคี ร่วมมือร่วมใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน

2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ ได้แก่

2.2.1 ปัจจัยด้านบวก

1. การมีความพร้อมเกี่ยวกับบริบทของหมู่บ้าน เป็นโครงสร้างพื้นฐานในการจัดตั้งกองทุนได้
2. การมีระเบียบต่าง ๆ ของภาครัฐ เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

- หมู่บ้าน
3. การประชาสัมพันธ์ ทำให้ชาวบ้านบางส่วนรับทราบเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน
 4. คณะอนุกรรมการระดับอำเภอ ที่คอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำต่าง ๆ
 5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
 6. การที่บัณฑิตกองทุนช่วยในการประชาสัมพันธ์และการจัดเวทีประชาคมต่างๆ
 7. การใช้เงินของผู้กู้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ยื่นขอกู้
 8. การดำเนินงานที่มีระบบ และมีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าแหล่งเงินกู้อื่น ๆ

2.2.2 ปัจจัยด้านลบ

1. ชาวบ้านไม่ค่อยให้ความสนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุน
2. ชาวบ้านบางส่วน ไม่เชื่อมั่นในการบริหารงานกองทุน
3. ชาวบ้านไม่สามารถรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเดียวกันได้

2.3 การเกิดเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนาม พบว่า เกิดการสร้างเครือข่ายของชุมชนผ่านคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและบัณฑิตกองทุน เพื่อให้คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา ช่วยเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน แต่ยังไม่สามารถสร้างเครือข่ายของสมาชิกผู้ประกอบการอาชีพเดียวกันได้

2.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน

คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง กระบวนการสื่อสารหรือสื่อความเข้าใจแบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิผล และการอยู่ในชุมชนร่วมกันอย่างสันติ

2.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนองม่วง หมู่ 3 ที่ผ่านมา สมาชิกที่กู้เงินกองทุนบางกลุ่มได้นำเงินไปใช้ในการดำเนินการ สามารถก่อให้เกิดรายได้ และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย
2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้สามารถนำเงินไปชำระหนี้จากแหล่งเงินกู้อื่น ๆ ได้ และช่วยเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพของผู้กู้
3. ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านบางส่วนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ก่อให้เกิดสันติสุขในหมู่บ้าน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 การบริหารจัดการกองทุน

1. การเขียนโครงการที่ไม่ถูกต้องและชัดเจน ควรเขียนโครงการขอเงินอย่างไรจึงจะผ่านการพิจารณาของกรรมการกองทุน ถ้ากรรมการแนะนำบอกวิธีการเขียนก็อาจเป็นการชี้แนะและหาทางช่วยเหลือจนผู้ได้ อาจถูกกล่าวหาว่าไม่เป็นธรรม ดังนั้นคณะกรรมการควรจัดทำตัวอย่างการเขียนคำขอผู้ไว้ให้สมาชิกก่อนการเขียนโครงการจริง

2. ความรู้สึกในทางลบต่อกรรมการบางส่วน ชาวบ้านยังรู้สึกว่ากรรมการจะมีส่วนได้เสียในเงินกองทุน เนื่องจากชาวบ้านไม่ทราบว่ากรรมการกองทุนไม่มีโอกาสได้จับเงินเลย หรือทราบแต่ไม่เชื่อ จะทำอย่างไร ดังนั้นควรให้สมาชิกคัดเลือกบุคคลที่ชาวบ้านให้ความไว้วางใจ มาเป็นผู้ตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน

3. หาตัวคนทำงานได้ยาก หากคนเสียสละที่จะเข้ามาดำเนินการในฐานะกรรมการกองทุนได้ยาก ดังนั้นควรมีการกระตุ้นให้คณะกรรมการอยากทำงานเพื่อกองทุน ด้วยการกำหนดผลตอบแทนที่แน่นอนให้คณะกรรมการที่ทำงาน

4. ขาดการประชาสัมพันธ์จากรัฐบาล การประชาสัมพันธ์จากรัฐบาลกลางพอทราบ แต่ความเข้าใจโดยละเอียดยังมีไม่พอ การเตรียมประชาชน ทั้งหน่วยงานราชการ และประชาชนชุมชนไม่มีขั้นตอนการเตรียมการที่ชัดเจน เพราะดูเหมือนเร่งรีบอยากได้เงิน ดังนั้นทางรัฐบาลควรขยายระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์ เนื้อหาให้การประชาสัมพันธ์ที่เพียงพอและชัดเจน

5. ความไม่แน่ใจในเงินกองทุน ชาวบ้านยังคิดว่าการกู้ยืมในระบบอื่น หรือกองทุนอื่นสะดวกกว่า ดังนั้น ควรมีการชี้แจงให้ชาวบ้านทราบถึงอัตราดอกเบี้ยของกองทุนที่ต่ำกว่าแหล่งเงินกู้อื่น ๆ

6. ชาวบ้านขาดความสนใจกระบวนการทำประชาพิจารณ์ ชาวบ้านไม่ค่อยสนใจในระเบียบมากนัก เพราะมุ่งที่จะแสวงหาวิธีการกู้เงินมากกว่า ดังนั้น ควรมีการทำความเข้าใจ โดยให้คณะกรรมการในแต่ละชุมชน ชี้แจงทำความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่การเป็นสมาชิกของกองทุน ให้สมาชิกในแต่ละชุมชนทราบ

7. ความลังเลใจในผลตอบแทนจากกองทุน การปันผลจากเงินกองทุน 1 ล้านบาท กับการปันผลของกองทุนอื่น ๆ มีความแตกต่างกันจะตัดสินใจอย่างไร ดังนั้น ควรมีการทำความเข้าใจ โดยให้คณะกรรมการในแต่ละชุมชน ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการปันผลต่าง ๆ ของกองทุนให้สมาชิกในแต่ละชุมชนทราบอย่างชัดเจน

8. สมาชิกที่ต้องการกู้เงินกองทุนที่มีฐานะยากจน ไม่สามารถหาผู้ค้ำประกันได้ เนื่องจากผู้ค้ำประกันไม่มั่นใจในความสามารถชำระคืนเงินกู้แก่กองทุน แนวทางในการแก้ปัญหา คือ ควรมีการทำประชาพิจารณ์เพื่อร่างกฎระเบียบของกองทุนใหม่ที่เอื้อต่อสมาชิกที่มีฐานะยากจน

3.2 การนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1. แนวทางในการดำเนินกิจการ สมาชิกขาดความรู้และแนวทางในการดำเนินกิจการที่จะทำให้เกิดผลตอบแทนที่คุ้มค่า
2. ความช่วยเหลือจากภาครัฐ สมาชิกต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐเข้ามามีส่วนช่วยเหลือในการประกอบกิจการ
3. ผู้กู้ขาดโอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนจะอาศัยความรู้ในการประกอบกิจกรรมแบบเดิม ยังขาดโอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติมที่สามารถนำมาปรับใช้กับกิจการของตนเอง
4. การขาดตลาด สมาชิกไม่มีหลักการในการหาตลาดที่แน่นอน ทำให้ยังถูกเอาเปรียบในการจำหน่ายผลผลิตอยู่

3.3 สำหรับการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติม

1. ทำอย่างไร จึงจะให้คณะกรรมการกองทุนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งที่คณะกรรมการไม่ได้รับผลตอบแทนในการทำงาน

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา(2545). ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา(2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา(2545). ชุดวิชาการสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 . สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองระเวียง. 2544. ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหนองม่วง. นครราชสีมา

บทความทางธุรกิจ” : บริษัทศูนย์วิจัยไทยพาณิชย์จำกัด